

ABONAMENTUL

Pe un an	24 Cor.
Pe jumătate an	12 .
Pe 1 lună	2 .
Preț de Duminică pe un an	4 Cor.
Pentru România și America	10 Cor.
Pentru România și străinătate nril de zi pe an	40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA și ADMINISTRATIJA
Deák Ferenc-utca nr. 20.

INSERȚIUNILE se primesc la admnistratiie.

Manuscrispe nu se înapoiază.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Misiunea băncilor populare în reforma agrară din România.

De Eugen Brote.

Reforma agrară în România este nu numai una din cele mai importante, ci și una din cele mai grele probleme ale statului român. Grea este problema, nu fiindcă nu s'ar ști la București ce măsuri ar trebui luate pentru deslegarea ei, nici fiindcă ar lipsi priceperea sau energia reformatorilor, ci este grea fiindcă reforma întimpină în drumul ei o opozițiune prea puternică, care pleie în mod deschis sau ascuns să zădărnicească sau să paralizeze orice măsură menită a schimba raporturile între proprietarii mari și țărani. Clasa aceea de oameni, pe care țărani s'au deprins a o numi »boieri« și care, cuprinde nu numai familii boierești ci și ceata număroasă a celor ce sunt legați cu interesele lor de ele, este lipsită de patriotismul necesar pentru a renunța în folosul binelui obștesc la o parte din avantajile lor bănești mari, și dispune totdeodată de o mare putere în ocărnuirea afacerilor statului. Mihail Kogălniceanu era un bărbat de stat din cei mai luminați și iscusiți. Fără îndoială, că el și-a dat pe deplin seamă de modul imperfect al reformei sale și știa prea bine că țărănimea va rămânea și după deînțarea clăcei tot pe mâna proprietarului mare. Dar nici pentru această reformă imperfectă, care protegea interese nejuste ale proprietății mari, n'au putut obține sprijinul reprezentanții naționale. Luminatul, energicul și marele patriot Ioan Brătianu, n'a știut el ce ar trebui făcut, pentru ca țara se scape de primejdia agrară? Nu știu astăzi Dimitrie Sturdza și întreaga pleiadă de bărbați învățați și devotați binelui public strânși în giurul său, ce măsuri sunt necesare pentru ca țaranul să-și poată ocupa pozițiunea, ce i-se cuvine în stat? Concepțiunea unui program agrar perfect n'a întimpinat la București niciodată vr'o greutate oarecare, ci totdeauna dificultățile s'au îngrămădit asupra cestiunei în ce *mod*, pe ce *cale* se poate străbate între împrejurările date ale țării cu reforma agrară.

Cu privire la modul executării reformei, românii de peste hotare puțin pot contribui prin luminile lor la o deslegare norocoasă a problemei. Glasurile lor vor fi înregistrate, ca o manifestațiune simpatică pentru frați.

Dacă la Arad se poate scrie în coloanele acestui prețuit ziar: iată cum am procedat »noi« cu țărani și la ce rezultate minunate am ajuns, la București nu se poate trage altă învățătură, decât că acești »noi«, cari grăesc în coloanele »Tribunei«, sunt tocmai reprezentanții țărănimei, și că »boierii« Ungariei nu residează la Arad, ci la Pesta. S'ar mai poate trage și concluziunea că pentru România este încă departe a avea conducători ca cei din Arad și a susține un organ al ei, ca Tribuna.

Dacă la Sibiu dl Partenie Cosma prezentă modul cum în Ungaria și Transilvania s'a desființat iobăgimea prin revoluțiune, cum țaranul român a ajuns plugar harnic

și independent de proprietatea mare, cum mai în urmă preotul și învățătorul sătesc a devenit conducătorul firesc și bun al țărănimei, cum astfel satele românești s'au consolidat din ce în ce mai mult, înțelege fiecare că în statul român s'au dezvoltat cu totul altfel, fiind date alte condițiuni ca în Ungaria, și că prin urmare ceea ce se potrivește la Sibiu, nu se potrivește la București.

Prin teorii abstracte nu se deslegă cestiuni practice. Opozițiunea puternică în contra reformei agrare este în România reală, în ființă. Cum poate fi ea frântă, fără ca statul să fie sguduit în temelile sale și asvârlit în primejdii și mai mari, decât sunt acelea la a căror înlăturare se ținde prin reforma agrară? Ceata acelora cari nu mai face parte din clasa boierească și se luptă astăzi voinicește cu opozițiunea, nu este număroasă, sau nu destul de număroasă și puternică pentru victoria ei să fie asigurată. Va fi deci necesitate de un ajutor. Acest ajutor nu poate să vină din altă parte decât a țărănimei înseși. Prin o lucrare pașnică, conștientă și stăruitoare țărănimea va trebui să se organizeze și ea cel puțin până la acel grad ca să poată să-și spună și ea cuvântul ei, care să tragă în câmpână, și să sprijinească astfel lucrarea desinteresată a acelora, cari luptă astăzi voinicește pentru reforma agrară. Din norocire această organizațiune a țărănimei este deja pornită prin *Băncile populare*.

Băncile populare din România sunt cu totul altfel construite ca băncile din regatul ungar, și, o putem spune de pe acum, în ce privește interesele țărânești ele sunt neasemănat mai bine constituite. Ele nu residează în orașe provinciale ca în Ungaria, ci în comune rurale; capitalul lor nu se procură prin subscripțiuni publice ca în Ungaria, ci prin contribuiri periodice dela săteni; cercul de activitate nu este nelimitat ca în Ungaria, ci el nu trece de regulă peste hotarele comunei politice; organizațiunea lor nu este ca în Ungaria a societăților pe acțiuni, ci a asocierilor de credit, o combinațiune între sistemul Schultze-Delitzsch și sistemul Raiffeisen. Intreaga lor administrațiune este provăzută, nu ca în Ungaria de advocați, clerici superiori și alți cărturari mai distinși, ci numai de săteni, cari în deplină libertate și cu o autonomie neștirbită își aleg dintre ei, pe președinți, pe directori, pe censored, pe cassieri, pe contabili etc.

Cine n'ar vedea în aceste corporațiuni și organe sătești începutul unei organizațiuni sănătoase și solide a țărănimei? Ea și-a și dat pe deplin seamă de foloasele mari materiale și morale ce-i aduce instituțiunea Băncilor populare. Căci nici una din măsurile reformatorice agrare, n'a fost îmbrățișată de țărănime cu atâta căldură, ca aceasta, ceea-ce rezultă din următoarele date sumare interesante: La anul 1900 erau în toată țara numai 80 Bănci populare; la 1901 numărul lor s'a urcat la 252; în 1902 la 710; în 1903 la 1027; în 1904 la 1614; și în

1905 la 1849. — Numărul membrilor atinge cifra de 200 mii. Capitalul Băncilor era pe ziua de 31 Decembrie 1905 aproape 17 milioane lei, în cari se cuprind 12 și jum. milioane capital efectiv vărsat (de săteni!), ceva peste 300 mii fond de rezervă, 35 mii fond cultural, 2 și jum. milioane depuneri spre fructificare și ceva peste un milion beneficiu net. Situațiunea pe anul 1906 încă nu este publicată; ea va fi o dovadă nouă despre progresul avântat al Băncilor.

Alături de băncile populare se înființează la sate și ale societăți cooperative, conduse și administrate tot de săteni, și în formă analogă cu băncile. La anul 1905 existau 10 societăți de producțiune (lăptărie, grădinărie, brutărie, țăsătorie, industrii textile și mașini agricole) și 28 societăți de consum cu magazii proprii la sate. Mai amintim obștiile sătești, cari au luat moșii în arândă. La 1905 erau constituite 37 obști cu 4503 membri, cari au arendat 41 mii hectare și plăteau o arendă anuală de peste un milion lei.

Organizațiunea este tineră încă, nici un deceniu nu s'a împlinit de când a răsărit. Ea este însă îngrădită prin o lege a statului, pe care »boierii« nu mai au nici curajul, nici puterea a o desființa, și e hrănită de dorul de emancipare al țaranului român harnic, muncitor și desștept. Când această organizațiune a țărănimei se va dezvolta și va cuprinde și restul comunelor rurale; când ea se va întări prin deprinderea sătenilor a-și dirigu și regula ei înșiși afacerile lor; când în fruntea băncilor, a societăților și a obștiilor vor sta bărbați iscusiți, probi și încrezuți; când consiliile lor administrative vor deveni corporațiuni de fruntași cu trecere, cari prin activitatea lor au dat dovezi că sunt vrednici de iubirea, stima și încrederea consătenilor lor; când băncile și societățile sătești ale unei regiuni se vor federa între ele și vor constitui centre în organizațiunea lor; când capitalul băncilor, societăților și obștiilor va fi vre-o 100 milioane și mai mult — o cifră, care după avântul luat de instituțiuni va fi într'un timp relativ scurt atinsă; cine s'ar mai îndoi că, organizațiunea completă fiind, țărănimea a ajuns a fi în regatul României un *factor hotărîtor* nu numai în cele economice ci și în cele politice? Această țărănime a viitorului nu prea îndepărtat va cântări destul de greu pentru a frânge cu desăvârșire opozițiunea, care împedea reforma agrară.

Dar și până atunci țărănimea actuală sapă neconținut, în proporțiune consolidării sale organice, din terenul exploatatorilor și speculanților agrari. Și astăzi, când organizațiunea este abia croită, țaranul găsește în băncile populare, în societățile cooperative și în obștiile sătești, pe unde ele există și prosperează, un refugiu și un scut, de care nu se bucurase niciodată până acum. Țaranul se împrumută la nevoie din bancă și nu mai e silit să-și vândă pe nimic munca sa viitoare; începe a lua cu arândă cu ajutorul băncii pământuri, și scapă astfel din mâna brutală și lacomă a

stăpânului său de pământ; începe ici și colo a cumpăra pământ tot cu ajutorul băncilor. Capitalele sporite ale băncilor îl va pune în pozițiune a-și procura și pășunea necesară, și pădurea, de care are trebuință; îl va pune în pozițiune a-și ridica și moară proprie, și va contribui astfel din ce mai mult a facilita deslegarea cestiunei agrare.

Băncile populare și desvoltarea lor vor da o dovadă convingătoare pentru toată lumea, că țăranul român nu este subiectul decăzut și demoralizat precum le place multora a-l prezenta, ci dincontră, că el cu toate vremurile grele, ce l-au bătut a păstrat în sine simburile sănătos și plin de viața și n'are nevoie decât de libertate, pentruca să ajungă a sta alături de țăranul din alte state civilizate.

Cheltuielile comune. Comisiunea financiară a camerei s'a întrunit Mercuri după prânz sub prezidenția lui Széll și a pertractat proiectul de lege despre inarticularea acelor sume din cheltuielile comune ale Monarhiei, cari cad pe țările de sub coroana sf. Ștefan. Referentul, Hoitsy, a accentuat, că toate pozițiile au fost strict controlate în delegații și au fost aflate în ordine. Sumele au fost votate de delegații și sunt deja cheltuite, fără să fi fost aprobate din partea Camerei. După o discuție mai lungă comisia a decis, să se adauge în proiect, că proiectul nu cuprinde în sine absolutul pentru cheltuielile făcute fără împuternicire.

Pertractările asupra uniunii vamale se vor continua între guvernul austriac și ungar la sfârșitul lunei acesteia, ori la începutul lui Maiu — în Budapesta.

Garanțiile constituționale, pentru cari contele Andrassy a obosit atât de mult, au devenit, precum se știe, iluzorii. Deputatul Rátkay a întreat pe ministrul președinte la ședința de Mercuri a comisiei financiare, dacă într'adevăr nu se vor da aceste garanții? Wekerle a răspuns, că cele promise în mesagiul de tron se vor da. Proiectele despre lărgirea cercului de competență al judecătorei administrative și despre prelungirea iudicaturei curiale sunt deja terminate și nu peste mult vor pregăti și proiectul privitor la competența judecătorilor. Comisia a fost mângăiată cu acest amănunt al ministrului președinte. Andrassy însă nu s'a întors mângăiat dela Viena, după ce prezentase regelui proiectele sale despre garanțiile constituționale, cari s'au deochiat atât de mult și cari l'au facut pe bietul conte să se bolnăviască prin Italia.

Congresul de pace național din America, care a avut loc la New-York, a primit o rezoluțiune, care recomandă continuitatea conferinței dela Haga, realizarea din partea conferinței a unui pact de câte un arbitriu decizător pentru fiecare națiune, care ar îndruma la judecătoria din Haga conflictele, ce nu se pot aplana pe cale diplomatică. Congresul și-a exprimat dorința, ca guvernul Statelor-Unite să facă la conferința din Haga propuneri privitoare la desarmare și să propună în același timp, ca în conferință să se ia decisiune în chestia apărării proprietății particulare de pe vapoare în timp de războiu.

Intrevederea dela Gaeta, care va avea loc în zilele viitoare între regele Eduard și Victor Emanuel, e viu comentată de presa europeană. Cu deosebire se fac deducțiuni nefavorabile pentru Germania cu atât mai mult, cu cât această întrevedere are loc atât de repede după cea dintre Bülow și Tittoni, dela Rapollo. A produs rezonanză mare în Germania întâlnirea dela Gaeta și acest rezonanză a transpirat și în presa germană. »Köln. Zeitung« atacă cu vehemență pe regele Eduard pentru tendințele sale de a mărgini influența și legăturile de prietenie ale Germaniei.

Din alt izvor se afirmă însă, că această

intrevedere o cauzează interesele comune ale Italiei și Angliei pe Marea Mediterană, cari pretind o mai strânsă legătură între aceste două state. Lucru, care nu o poate atinge neplăcut pe Germania.

După răscoală.

În urma referatului d-lui ministru de finanțe Emil Costinescu, înspre ajutorarea celor păgubiți de răscoală M. Sa Regele României a decretat următoarele:

1. Să se constate prin prefectii și administratorii financiari ai județelor mai greu bătute, precum: Vlașca, Teleorman, Olt, Dolj, Romanați, Mehedinți, cari sunt agricultorii în neputință de a-și urmări exploatarea din cauza pierderilor încercate;

2. Câți din aceștia cer ajutorul guvernului și în ce sumă fiecare;

3. Prefecții cu administratorii financiari, și, în caz de trebuință și cu alți delegați ai guvernului, vor avea datoria de a evalua până la ce sume pot să fie satisfăcute cererile, având în vedere pierderile suferite și solvabilitatea persoanelor;

4. Pe măsură ce aceste constatări se vor face, ministerul finanțelor, cu autorizarea generală a consiliului de ministri și înalta Noastră aprobare, va deschide prin mijlocirea Băncii Naționale, la diferite bănci din țară, credite garantate de Stat până la concurența sumelor determinate pentru fiecare agricultor;

Sumele ridicate asupra acestor credite vor purta o dobândă de 6 la sută și se vor restitui treptat de împrumutați în termeni de cel mult trei ani;

5. Guvernul prin organele sale va avea dreptul, în virtutea garanției date, de a supraveghea restituirea sumelor împrumutate și, în caz de rea voință din partea debitorilor, de a le încasa în contul băncilor creditoare, prin aplicarea dispozițiilor legii de urmărire a veniturilor Statului.

Iată și referatul dlui ministru de finanțe către consiliul ministrilor.

Domnilor ministri,

Daunele cauzate de răscoalele țărănești vor avea, pe lângă alte efecte nenorocite, și urmări foarte vătămătoare pentru interesele materiale în genere, dacă nu se vor lua de îndată măsurile menite a menține activitatea economică a țării în toată întregimea ei.

Înlăturarea grabnică a greutăților ce se întimpinau în regularea învoielilor agricole a intrat neapărat în primul rând între preocupările guvernului, căci numai aceste învoieli puteau să redea muncilor agricole brațele trebuincioase pentruca mănșul pământ al României să nu rămână neproducător. Intervențiile stăruitoare ale reprezentanților guvernului între marii cultivatori și țărani au avut din fericire, mai în toată țara efectul binefăcător de a readuce liniștita conlucrare a acestor elemente, de a căror bunăînțelegere depinde sănătatea vieții noastre economice.

În al doilea rând, vin acum mijloacele financiare menite a remunera munca și a acoperi celelalte număroase trebuințe ale agriculturii. Aceste mijloace au fost în unele părți ale țării greu încercate prin pagubele cauzate de răscoale.

Proprietarii sau arendașii unora din proprietățile bătute, au încă destule rezerve sau destul credit, spre a-și putea urma exploatarea fără împușinare de activitate. Se găsesc însă și unii pe cari pierderile suferite îi pun în neputință de a-și urma activitatea agricolă sau de a o urma cu aceeași întindere ca în trecut, de unde ar rezulta o împușinare de producere, o pierdere pentru țară.

A preveni și această pierdere, este astăzi una din datoriile guvernului. Chiar dacă împlinirea acestei datorii ar fi legată de oare-cari riscuri pentru Stat, încă guvernul nu poate să stea la îndoială a și-o face, căci este vorba de a nu lăsa să se stânjenească prosperitatea României.

Măsurile prin cari guvernul ar putea veni în ajutorul celor pe cari daunele cauzate de răscoale i-ar fi pus în neputință de a-și urma exploatarea agricole, fie aceștia proprietari arendași sau chiar țărani, cari fără a fi luat parte la răscoale, s'ar găsi bătuiți de incendii și prădăciuni, ar fi următoarele:

1. Se va constata prin prefectii și administratorii financiari ai județelor mai greu bătute, și anume: Vlașca, Teleorman, Olt, Dolj, Romanați și Mehedinți, cari sunt anume agricultorii ce sunt în neputință de a-și urmări exploatarea din cauza pierderilor încercate;

2. Câți din aceștia cer ajutorul guvernului și până la ce sume fiecare;

3. Prefecții împreună cu administratorii financiari, și în caz de trebuință și cu alți delegați ai guvernului, vor avea datoria de a evalua, având în vedere pierderile suferite și solvabilitatea persoanelor, până la ce sume cererile pot să fie satisfăcute;

4. Pe măsură ce aceste constatări se vor face, ministerul finanțelor, în virtutea unei autorizări generale dată de consiliul de ministri, cu aprobarea M. S. Regelui, va deschide prin mijlocirea Băncii Naționale la diferite bănci din țară credite garantate de stat până la concurența sumelor anume determinate pentru fiecare agricultor. Sumele ridicate asupra acestor credite vor purta o dobândă de 6 la sută și vor trebui să fie restituite treptat de împrumutați în termen de cel mult 3 ani;

5) Guvernul prin organele sale, va avea dreptul, în virtutea garanției date, de a supraveghea restituirea sumelor împrumutate, și în caz de rea voință din partea debitorilor, de a le încasa în contul băncilor creditoare prin aplicarea dispozițiilor legii de urmărire a veniturilor Statului.

Negreșit, că dacă n'ar fi urgență excepțională, toate aceste dispozițiuni nu s'ar putea lua decât în virtutea unei legi speciale. Însă aflându-ne în momentul în care muncile agricole, întârziate de o iarnă îndelungată, trebuie să înceapă imediat, ajutoarele urmează să se dea de îndată spre a fi folosite. Întârzierea cauzată de convocarea Corpurilor Legiuitoare în sesiune extraordinară, de elaborarea și de discutarea unei legi, ar face orice ajutor iluzoriu.

Cred, dar, că guvernul, în așteptarea și a altor dispozițiuni ce le vor putea hotărî Corpurile legiuitoare, are datoria în fața gravității situațiunii, de a lua imediat sub răspunderea sa măsurile arătate mai sus; în urmă va cere Corpurilor legiuitoare legitimarea lor printr'o lege specială. În vederea scopului pentru care guvernul a luat răspunderea acestor măsuri, Reprezentațiunea Națională nu va sta la îndoială a le acoperi cu aprobarea sa.

Ministrul finanțelor,
E. Costinescu.

Nr. 596/1907, Aprilie 3.

Cuvânt către săteni. Inimosul prefect de Ilfov a adresat țăranilor un apel, în care între altele scrie:

În trecut, cu privire la soarta țăranului, s'or fi vorbit multe în vânt, dar țărănimia are azi în rîndurile tuturor păturilor societății apărători de bună credință, prieteni adevărați. Negustori, meseriași, industriași mari, slujbași de deosebite categorii și înalți sfetnici ai Tronului, proprietari mari și mici, sunt gata să meargă, »până în pânzele albe«, cum se zice, pentru apărarea țărănimiei. Apărând pe plugari apăra țara și neamul, se apăra pe ei și viitorul copiilor lor.

Nu e însă decât o cale demnă și cinstită de apărare, calea convingerei, calea pașnică, calea legală.

Să aveți cu toții încredere.

Ați răbdat cel mult, așteptați și nouile legi, ce în numele Majestații Sale vi-s'au făgăduit. Ce se va putea, vi-se va da. Toate ușurările însă, fără nici o îndoială, nu pot veni deodată, oricât sânge s'ar vărsa. Totul va veni treptat și orice picătură de sânge ar mai curge, va fi de pomană și numai în paguba și spre ocară neamului nostru.

Proprietarii și arendașii s'au arătat foarte doriți să trăiască în frăție și bună înțelegere cu sătenii.

Administrația față de ei n'are nici o lege, afară de legea de azi a tocnelilor agricole, și totuși toți vor să facă câte ceva, fiecare după înlesnirile lui, căci: unul e proprietar, altul e arendaș; unul proprietar sau arendaș de pământuri bune, altul proprietar sau arendaș de pământuri mai slabe; pe unul îl ține moșia mai scump, altul o are mai ieftin.

Până la noui legiuiri cari, în orice caz și cu cea mai mare bunăvoință, nu pot fi făcute și puse în aplicare înainte de lanuarie viitor, rămâne

dar lucru stabilit, ca și sătenii să-și urmeze calea pașnică pentru învoielile în fință și pentru cele ce sunt de încheiat.

Să se ferească de orice ațăări zădarnice. Cele mai de seamă și mai trainice ușurări se pot obține tot cu liniște, blândețe și prin bună înțelegere.

Chiar în vederea legilor cari au să se întocmească, e mult mai bine ca învoiala cinstită și omenească dintre proprietari și plugari să fie mai de cu vreme stabilită.

Numărul proprietarilor oameni de treabă și cu dor de rostul țării e mult mai mare decât și închipue unii săteni și de cum încearcă unii să-i înșele, iar nici o lege din lume nu poate despoia pe cineva de avutul și de munca lui.

E o datorie sfântă și interesul neamului românesc ca să împedecăm de a se mai face camătă și silnicie din stăpânirea pământului, și se vor lua măsuri strașnice; dar pământul e și el o marfă, care se scumpește ori se ieftinește după împrejurări și după timp.

Cine crede c'are să l aibă azi tot în condițiile de acum 50 de ani, acela se înșeală, iar cei cari împuiază capetele oamenilor cu asemenea idei greșite, aceia urmăresc alte scopuri. N'au gânduri curate.

Drept și cu cale e să se facă lucrurile cum șade bine, fără asupriri nici dintr'o parte nici dintr'alta, și așa se va face.

Să aveți cu toții dar încredere în făgăduiala dată, în patriotismul și cumînțenia celor mulți, oricare ar fi gălăgia câtorva proprietari și arendași îndărătnici și rățăciți.

»Pădure fără uscătură nu se poate«, dar menirea și viitorul neamului nostru au fost, sunt și vor fi pururea mai tari și mai presus decât ambițiile și orbirea câtorva.

Totul însă cu dreptate și bună rânduială. În anul acesta timpul e deja întârziat, luați seama, nu trebuie să se mai întârzie și cu pediciele ce s'ar pune la facerea învoielilor și începerea muncilor.

Orice șovăială și îndărătnicie nu vor fi decât în paguba țării și a celor neimpăcați, fără nici un fel de ajutor pentru legile ce sunt de croit. Întoarceți-vă dar de grabă la ogoarele și proprietarii vostri.

»Timpul pierdut nu se mai întoarce«. Un viitor an de foamete va fi o ruină înspăimântătoare pentru țară și pentru viitorul copiilor vostri. C. Alimăneștianu, prefect.

Arestarea dlui V. M. Kogălniceanu. În urma mandatului dat dela procurorul din Vlașca, poliția din București a arestat pe Vasile M. Kogălniceanu, ca implicat în revoltele țărănești.

Din goana vieții politice.

Faimosul »cavaler al damelor române«, Nagy György, are plete negre, fața plină, glasul puternic și temperamentul sangvinic ca și Vaida, dela care, încolo, este îndepărtat ca pământul dela cer, ca vermele dela astru. Pe »tema« asta, era s'o pătească urît noaptea trecută. Cu toate că-i o figură binecunoscută în astfel de locuri, intrând în o crâșmă, mesenii au prins a-l huidui, și puțin lipsea să se pomenească în stradă. Asemănarea cu Vaida era să-i fie fatală.

Astăzi, pe culoare își povestea pățania, afabilului nostru prezident. Dl Mihali îl ascultă zimbitor, până la sfârșit. Apoi îl mângăie:

»Ce păcat că numai era. Dar du-te numai între români, să vezi aceștia ce ovații o să-ți mai facă!«

Contele Bethlen Pál, cel cu interpelația pentru irredentismul la expoziție, socotea de cuviință, în un anumit loc, să cheme de mărturie pe Moldován Gergely, care de mult și-a păpat mălaiul. (Studentii lui din Cluj spun, că, nu odată, se tânguia cu lacrimi în ochi pentrucă e silit să se poarte cum se poartă).

Stânga îi acoperea numele cu laude, mijlocul — unde odinioară ședeau naționaliștii iar astăzi șed naționaliștii — zimbea ironic, dl Vlad făcea nervos din mână și pomenea de Kristóffy.

Bătrânul I. Ciocan, care din mare întâmplare se nimerea în sală, se sculă din dreapta, și o luă grăbit pe ușă afară.

Mai târziu naționaliștii îl cicăleau neconținut.

»Ei moșule, ți-a fost frică de aplauze dacă te-or cita și pe d-ta?«

»De unde! Era jaluz moșul!« — pițigă un altul.

Dl profesor — care nu-i tocmai așa de negru cum îl zugrăvesc — însă nu-și pierde umorul:

»Câte comedii nu vă mai dau prin minte! Ia, după bazaconiile acelea, îmi venea așa o părere de rău, de ce nu șed și eu alături cu voi.«

Francisc Skiciac, este cel mai îndrăzneț și cel mai șiret îndrăzneț între slovaci. Făcuse doar în partidul poporal școala. Cu toate astea, el este foarte intrasigent și de încredere naționalist.

Iscușința lui de a îndopa pe adversari cu hapurile cele mai amare este celebră. Dă aci și crapă colo.

Pentru astea, de obicei nu el ci prezidentul îi închee vorbirea.

Răspunzând astăzi la răspunsul ministrului face digresiuni fenomenale. În prezidiu e tocmai poporalul Rakovszky. Nu-i mirare deci că avertismentul, de a reveni la chestie, se repetă neconținut.

Dar slovacul nu se lasă: — Tot de chestie se ține și asta, onorată Cameră. Vă arăt numai decăt. Doar însuși organul poporalilor scrie ieri că »în ce privește curățenia faptelor administrative și-a câștigat mai puține merite acest guvern«.

Prezidentul apucă repede clopoțelul. Târziu. Cele spuse erau prea de tot »în chestie«.

Skiciac rîdea pe sub musteață de gălăgia ce stârni stânga, a cărei ură mocnită față de poporali nu mai e taină.

„Tendințe anticulturale“.

Sub titlul de mai sus dr. I. Lupaș face unele reflexiuni cu privire la proiectul pentru școalele populare alui Apponyi în Nr. 4 din »Vatra Școlară«.

Dascălul este mai mult, decăt oricare alt soi de muncitori intelectuali, împedecat în desvoltarea pacinică a binefăcătoarei sale activități. Li-se pun foarte multe pedeci, și de multeori din partea astorfel de oameni, cari prin poziția lor ar fi chemați în primul rând, să le deie tot ajutorul posibil: sunt așa numiții politicieni, prelinșii dirigători a chestiilor obștești, cari în trufia lor de atotputernici se cred dispenzați de a ține cont și de legile firii omenești. De aceea făptuirile lor adesea rămân niște clădiri șubrede, cu temelie de năsip.

Amestecul acestor oameni în trebile școlare aproape totdeauna a avut urmări dezastruase.

Vieța națională cu legile ei firești nu o poate schimba nici o cărmuire pământescă cu tot leghionul de legi vremelnice și adese — nelegiuite. Ca exemplu eclatant aduce cazul polonilor din Prusia, cu soarta cărora a noastră e foarte înrudită.

Ei au peste 1000 școli populare, în care instrucția se făcea în limba polonă, conform legilor fundamentale ale țării. De 3 decenii însă s'a furișat limba germană. Mai târziu au silit apoi, ca și religiuina să se predee nemțește. Rezultate pozitive, se înțelege, n'au dat siluirile acestea, ci numai aparente.

Impotriva amenințătorului despotism al limbei germane presa polonă dădu alarma, chemând la luptă, pentru limba națională, pe toți frunțașii poporului polon. Preoții mai ales au sfătuit la început pe credincioșii lor, să nu-și mai trimită copii la orele de religie. Apoi au recurs și la alte mijloace. Părinții au început a-și îndemna copiii, să denege răspunsul, când sunt întrebați pe nemțește, și nu în limba lor maternă.

Mișcarea s'a întelit mai mult, când metropolitul polon dr. Fl. de Stablewski, la începutul anului școlar, a trimis o pastorală strașnică tuturor preoților, ca să îndemne de pe amvon pe credincioșii poloni, că lacunele cele mari, cauzate prin învățarea limbei străine, trebuiesc împlinite printr'o mai îngrijită educație în familie și biserică spre cultivarea și păstrarea limbei naționale, de care voesc să-i despoaie cărmuitorii. Urmarea a fost, că 40.000 copii s'au pus în grevă, nevoind să mai dea dascălului răspunsuri în limba străină, iar mai târziu s'a sporit numărul lor până la 100.000.

Fiecare părinte a adresat învățătorului german o scrisoare, în care, pe baza ș-lui din cutare lege

fundamentală, zice, că nu permite, ca copilului lui să i-se deie învățătură într'o limbă străină, și că participarea la religie în limba germană a interzis-o strict copilului său.

Mai publică dl Lupaș și scrisoarea deschisă a poetului polon Sienkiewicz adresată împăratului german, către care vorbește către el ca om, ca creștin și ca polon. Către finea epistolei zice: »Manifestul regesc din 1867 asigură polonilor păstrarea neatinsă a limbii lor și a moravurilor. Rușine și infamie, că faptele au făcut cuvântul regesc de răs. Cum vor mai da, de aci nainte, crezământ cuvântului regal, nu numai polonii, dar chiar și germanii, dacă văd acestea? Se va slăbi credința, că ideea monarhică stă pe neclintite temelii morale... Inșă urechile cărmuitorilor sunt astupate pentru astfel de adevăruri, așa și cei din țara noastră. Ei voesc să facă din școalele noastre populare instituții de încercări de desnaționalizare, și nu obsearvă, că școala e un institut de educație și ca atare trebuie să contribuie la opera educativă din familie, să deie temelia cunoștințelor necesare în lupta vieții, ceea ce numai în limba maternă se poate. Pusă în slujba tendințelor anticulturale, ea va fi un laborator de periculoase expriementări, de dresură dobitocească de tâmpire a minții și de strivire a inimii. Inșă: »Niciodată nu-și vor ajunge scopul cei-ce lucrează și se sirguesc împotriva legilor firii.«

Repede înainte.

— Raport telefonic din Camera ungară. —

Budapesta, 18 Aprilie.

Și azi ca ieri, și mâne ca azi. Vorbe, vorbe, vorbe. Tot astfel înainte, repede, nepăsător. Nimic nou, nimic vechiu. — Deputații nostri par' a se fi disgustat de zama lungă în pustiu. Ori s'au lăsat îmbătați de apa rece a ministrului Apponyi?

Pe băncile naționaliste o vieță mai vie — în jurul lui Hodzsa. Il întreabă cu toții de sănătate. Și nu de prisos. Inchisoarea l'a slăbit și i-a luat culoarea feței. I-e mare năcaz, că s'a sfârșit discuția generală înainte de a fi scăpat el. Avea mult de spus.

Sedința se deschide la orele 10 și 15 sub prezidenția lui Justh.

Deputații naționaliști: Goldiș, Vlad, Suci, Bella, Damian, Mușitchi, Blaho, Popovici, Mihali, Maniu, Poly, Hodzsa, Pop.

Ceremonii — în valoare de 50 minute perdate. Se face puțină discuție pe tema de expresii iuridice greșite în mandatele nou aleșilor deputați croați. Se ia hotărîre, pentru a pune odată la ordinea zilei precizarea nelămuririlor.

La ordinea zilei proiectul școlar.

Articolul 5. (Despre plata în naturalii.) **Török A.:** (Preot catolic kussuthist). Face un lung istoric al obiceiului între săcui, de a plăti cu bucate. Vorbește despre autonomia bisericii catolice din Ardeal. Intre altele zice: noi, ardelenii, cari totdeauna am fost sentinela dinspre răsărit, ne-am obișnuit cu o libertate mai largă, pe care voim să o păstrăm, fiindcă ni-se cuvine.

Kauffmann G. și Apponyi A. vorbesc pe scurt. Dela cel dintăiu se primește un neînsemnat amendament.

Articolul 6. Trece fără discuție.

Articolul 7.

Kauffmann G. propune amendament: »În cazul când învățătorul ar înceta a mai ținea gospodărie, el să poată pretinde rescumpărarea în bani a naturaliiilor.

I. Suci. Asupra modului de răscumpărare: Prețul naturaliiilor să se statorească după piața cea mai apropiată.

Câteva cuvinte mai spun Chernoch, Vertán, Apponyi.

Cu privire la importanța propunerilor, ministrul cere — dupăce prezidentul declară discuția de încheiată — să i-se dea amânare până mâne, pentru a formula din nou textul acestui articol, cu modificările propuse. Se face puțină discuție de regulament, la care iau parte mai mulți deputați. Prezidentul iese biruitor, cu aplicarea strictă. Ministrul retrace în întregime articolul,

rezervându-și dreptul de-a prezenta ulterior un nou articol în materia asta.

Articolul 8.

A. Vlad propune un neînsemnat amendament, respingându-se și acesta.

Articolul 9. Se primește un amendament de formă dela Goldiș.

Articolul 10.

Motivat temeinic și pe larg dl **Goldiș** face următorul amendament:

Ezecvarea lefei și accesoriilor învățătorești este datoare a o face artistia comunală.

Chernoch, crede ca să se lase asta în competența susținătorului școlai. Articolul se primește neschimbat.

(Pauză de 10 minute.)

Articolul 11.

Iau cuvântul, Kaufmann, Chernoch, Kálnoki și **Bella**. Acesta află nedreaptă dispoziția, că venitele cantonale sunt socotite în leafă învățătorească, pe când penzia se dă numai după leafa originală. Prea puțin se vor pregăti și pentru cantonat, dacă se menține această dispoziție. Face amendament pentru a nu socoti în leafă venitele cantonale.

V. Goldiș. Amendament:

Leafa originală și venitele cantonale sunt a se specifica precis în fiecare caz.

A. Vlad. Pledează pe lângă amendamentul lui Goldiș.

Mai sporesc vorba Varjassi Simonyi-Semadan, Vertán, Apponyi.

Propunerile naționaliștilor cad.

Articolul 12.

Goldiș face amendament, ca ajutorul de stat să se poată lua nu numai dela școlile nemaghiare (cum prevede proiectul).

Vlad face următorul amendament: In satele cu două școli ajutorul de stat numai atunci se poate lua dela școala nemaghiară, când școala de stat e mai veche.

Damian propune să se omită întreg paragraful jignitor pentru naționalități.

Discuția asupra paragrafului se va continua.

Ședința s'a ridicat la orele 2.

Afacerea Vaida.

Adresa tinerimei din Viena.

Tinerimea universitară din Viena, a trimis dlui deputat **Alexandru Vajda** următoarea adresă, care ni-se trimite în copie:

Domnule deputat,

Evenimentele din săptămâna trecută rup vâlul, cu care puternicii zilei din capitala Ungariei, cercau să acopere ca formă cel puțin moralitatea politică, deslănțuind întreaga furie a celui mai desfrânat egoism.

Adversarul politic din Ungaria astăzi nu mai are nici cinste, nici credință, nici Dumnezeu.

Minciuna și lașitatea sunt semne de virtute, iar adevărul și curajul sunt titluri vrednice de a fi trimise la spânzurătoare.

De un an de zile înjurăturile cele mai nesocotite, vi-se aruncă în față drept răspuns la dovezile voastre de nerăsturnat, că în Ungaria pentru cel ce nu-și vinde neamul — nru este dreptate.

De un an de zile dragostea voastră de neam e târîtă mârșav în noroiul imoralității, iar aceia ce știau să-și umfle gura mai sfruntat la adresa pașnicilor noastre neamuri e slăvit și mărit, fie el sau falsificator de acte publice, sau escroc, sau mituit. Și la toate aceste voi, deputații naționalităților trebuie să tăceți, să tăceți, căci dacă nu, tradiționalul cavalerism, vă va zdrobi cu pumnul pe voi o mână de oameni. Voi trebuie să vă cerniți inimile, sugrumând durerea în sufletele voastre.

Le este teamă de adevăr, precum teamă îi

este ucigașului de vocea conștiinței și de aceea ar vrea să facă din voi fățarnici și minci-noși.

Dar nu minciuna duce la izbândă drepturile imprescriptibile ale unui popor. Iar D-Ta, dle deputat înainte de toate ai vrut să dai la o parte orice umbră de minciună, ai vrut să lupți cu vizirul deschis și ai spus ce ai simțit și ce un neam întreg simțește. Drept răspuns, păzitorii moralității publice și-au numărat zilele și osânda a fost scurtă... La spânzurătoare.

D-Ta, înainte de toate ai fost acela, care n'ai pierdut nici un moment, fără ca să le pui în față adevărata icoană a chipului lor. Iar din lupta neamului românesc, ai făcut o luptă bărbătească, vrednică de sfințenia cauzei și de credința în viitorul acestui mult încercat neam.

Spânzurătoarea este însă răsplata moralității și capul D-tale le-a trebuit. Deci nu s'au sfiit, să pornească luptă de distrugere, nu s'au sfiit să constate prin deciziunea majorității parlamentare, că acte întâmplare nu s'au întâmplat, nu s'au sfiit să ridice pumnii, more patrio cu o selecțiune de înjurături nemaipomenite din marele dicționar al culturii ungurești.

Au făcut-o, ei o vor face, căci calibrul moralității lor cunoscut este de toată lumea. Dar gradul furiei lor nu e altceva pentru noi decât cinosura vredniciei D-tale și a dragostei D-tale nefățările față de neamul românesc. Ne doare însă inima și sufletul ni-se umple de scârbă, când vedem, că în concertul acesta de urlete și injurii se amestecă și glasuri de ale fiilor neamului nostru. Ne cutremurăm, când slugărnicia prăznuște sărbătoare atât de destrăbălată.

Neamul românesc dator este să timbreze astfel de bufoni politici și noi astăzi adunați aici, români din Austria, Ungaria, România, Macedonia, înfierăm declarațiile directorului »Economului« dr. Frâncu și a protopopului dr. Dăian și ne exprimăm întreg disprețul nostru față de purtarea lor nevrednică. Considerațiunile de tactică, sub a căror mască se face acest murdar atentat nu sunt decât veninoasa armă a »lingăilor« oportuniști, cari pescuiesc în turbure și cari cercând să-și salveze reputația de buni români, sunt lacomi de gloria salvatorilor patriei.

Totodată îi exprimăm D-tale, stimabile d-le deputat, întreaga noastră recunoștință pentru lupta bărbătească purtată în parlamentul unguresc dragostea noastră neșovăitoare și Te rugăm ca și de aici înainte steagul nostru neîngheun- chiat să-l ții sus, ca sub falfăirea lui să te urmăm toți românii cinstiți și nefățarnici.

Dr. Popa, dr. Ciurcu, dr. Cuparescu, dr. Doctor, dr. Sturza, M. Dima, P. Popovici, Reus, M. Popovici, Arionovici, Zappa, Schucida, Meta, Popescu, Șerban, Paulincu, Preda, Coengiopol, Piticariu, Gramatovici, Filipciuc, David, Voloșencu, Popp, Ieremievici, Posner, Bălan, Fedoreac, Duban, Vitancu, Bejan, Pascovici, Iova, Farnavschii, Lazar, Bălan, Păunel, Zloinic, Iliuți, Forgaci, Dan, Petric, Marmeliuc, Cozma, Mircan, Mintencu, Lupu, Merchesz, Marian, Barbu, Teliman, Isopescu, Ionescu, Procopovici.

Consecvența lui Apponyi.

Ce spune acum contele o știm cu toții — e de prisos să repetăm. Crede că veșnica noastră pomenire (înțelegeți cum vă cade bine) atârână dela învățarea cât de multor limbi. Întâiașdată, firește cea maghiară.

Dar e cu mult mai interesant, ce credea el în chestia asta acum-a 17 ani. Era vorba atunci, ca la miliție, să se facă studiile și examenele în limba germană. Scoatem citatul din cuvântul de încheiere al dlui A. Vlad, rostit în ședința de Marți a dietei. Cuvintele proprii au fost cea mai gravă osândă pentru contele de Canossa. Iată-le:

„Până aci, toate bune. Dar e cu totul altă căciulă, să te deprinzi în o limbă în așa măsură, ca să ne putem folosi de ea în trebuințele de toate zilele, ca să ne putem face stăpâni peste comorile ei spirituale, și e cu totul altceva a ne însuși o limbă străină în acel grad, ca în aceea limbă să știm cugeta, să încheagăm ideile, și să putem sta la discuții științifice.

În asta, on. Cameră, poate să izbutească câteva minți deosebite; mentalități de o putere extraordinară, mai ales cari au un simț particular pentru pluralitatea limbilor, pot să ajungă la darul de a stăpâni mai multe limbi cu aceeași siguranță și precizie, și a-și cultiva ideile în mai multe limbi, a avea dibăcia expresiei în felurite limbi pentru orice noțiune (S'auzim, s'auzim!) — dar e cu neputință să aștepti și să pretinzi una ca asta dela mulțime, în genere. În medie, mai bine zis în majoritate, formularea concepțiilor, raționarea, cugetarea, întreg și sănătos numai în o singură limbă se poate.

Cu toții vom fi întâlnit în viață oameni, cari știu mai multe limbi, și în cele din urmă nici una nu o știau precis; vom fi luat de seamă, că defectul preciziei în expresie are de urmare și defectul raționării, că acest om nu știe încheaga cugetări lămurite, n'are logică și n'are putere în gândire, fiindcă e mare confuzia, vâlmășeala de limbi.

Astfel, încât impunerea cu de a săla a unei limbi străine, în măsură de a putea cugeta în ea, și a o putea întrebuința pentru analize științifice, asta, la oamenii de facultate mijlocie, din două va avea neapărat careva din aceste efecte: ori va slăbi mintea, și se vor produce turburări în funcționarea normală a cugetării, ori se va înlătura limba primitivă (kiszorol as ösnyelv) și va ajunge de-asupra limba cea nouă, cea străină...»

Nu subliniem nimic, ar trebui s'o facem de trei-ori, cu tot cuvântul. Ne exprimăm numai mirarea, cum de un om care vorbea odinioară în chipul acesta, se dă acuma de gol într'un mod atât de genial (?).

Apărarea națională.

Protestul comitetului parohial din Șiria.

Comitetul parohial gr. or. rom. din Șiria în ședința dela 18/31 Martie ținută sub prezidiul d-lui **Axente Secula** cu unanimitate a votat următoarea moțiune:

Comitetul parohial ca corporațiune a bisericii, a cărei datorință este de a se îngriji atât de soarta ei, cât și a fiicei sale care este școala, a luat hotărâre, prin care protestează contra proiectului ministrului de culte și instrucțiune Apponyi referitor la învățământul poporal și salarizarea învățătorilor și pretinde, ca în senzul legilor noastre bisericesti, care ne sunt asigurate în Statutul Org. să ne dea pace dl ministru ca să ne îngrijim noi singuri de școală respective creșterea pruncilor noștri în limba noastră moștenită dela strămoșii noștri. Pentru-că e lucru firesc și trebuie să știe și dl Apponyi că numai aceea se poate numi educațiune adevărată, care se predă în limba maternă a elevului. — Iar prelaților noștri cari au ostenit și ostenesc pentru apărarea școlii care ne este comoara vieții noastre, le votăm încredere și mulțămită, rugându-i, ca să se folosească de toate mijloacele care le permite legea, de a nu ne lăsa școala, iar noi vom sta sentinela și vom urma totdeauna întru apărarea și păzirea bisericii și a fiicei sale care astăzi este greu încercată. Aceasta moțiune, prezidele comitetului, se însărcinează, a o aduce la cunoștința P. S. Sale dlui Episcop diecesan.

Protestul sinodului protopopes din Șiria.

Sinodul protopopesc din Șiria, sub prezidiul dlui protopop **Mihail Lucaș** și în prezența membrilor **Vasilie Popoviciu**, **Ioan Cure**, **Ioan Micloși**, **Romul Motorca**, **Iuliu Popa**, **Nicolau Dragancea**, **Cornel Crețu**, **Stefan Fericean**, **George Abrudan**, **Iustin Groșorean**, **Nicolae Roșu**, **Mateiu Ardelean**, **Dimitrie Olariu**, **Teodor Magoș**, **G.**

Mladin, Simeon Buda, Ioan Muntean, dr. Iacob Hotăran, Axente Secula, Dimitrie Grec, George Pribac, Petru Muntean și Petru Vancu, la propunerea membrului Iuliu Groșorean ia următorul conclud :

Sinodul protopopesc român ort. al tractului Sria, întrunit în ședință ordinară la 1/14 Martie 1907 cuprins de adâncă mâhnire pentru situația grea ce i-s'a creat bisericii noastre autonome ca susținătoare de școale, prin proiectul nou de lege bazat pe § 50 al Statutului Organic și ține de sfântă datorie a arăta, că peste 30.000 de suflete românești din acest tract, indignate pentru unele dispoziții ale noului proiect și jaluze pe școală, ca focalar al culturii noastre naționale, reclamată de spiritul (timpului și a) bisericii străbune : văzând în acest proiect un pericol, carele pe lângă nimicirea tuturor progreselor realizate, prin școala susținută și perfecționată cu mari jertfe taie adânc și dripește în picioare unele legi sancționate ale patriei noastre : roagă pe Înaltii dignitari bisericești să primească profundă mulțumită pentru pașii deja întreprinși și să nu pregete a face tot posibilul, ca proiectul primejdios să nu poată deveni lege.

Acest conclud se va comunica, cu posibila grăbire în extras protocolar P. S. Sale Domnului Episcop diecezan.

Mihail Lucața, protopop preș., Petru Vancu, not. sinod. protopop., dr. Iacob Hotăran, Axente Secula, bărbați de încredere.

Protestul comitelului parohial din M.-Radna.

Comitetul parohial din M.-Radna în ședința sa dela 14 l. c. ținută sub prezidiul dlui protopop *Procopiu Givulescu* a votat o rezoluțiune de protestare energică contra proiectului lui Apponyi. S'a votat deodată mulțumite și omagii episcopatului și în special P. Sale Episcopului I. I. Papp pentru demersurile făcute întru apărarea școlii române. Aceasta hotărîre se va comunica în extras P. S. Sale.

Protestul din Cuvin.

Comitetul parohial — român ort. din Cuvin, în ședința sa extraordinară din 1/14 Aprilie a. c. a adus în unanimitate următorul conclud :

Având în vedere că prin proiectul de lege referitor la regularea salarelor învățătorilor dela școlile populare confessionale și comunale, prezentat dietei de ministrul de culte și instrucțiune publică Apponyi, se vatămă adânc drepturile bisericii noastre autonome, garantat ei prin legea fundamentală »Statutul Organic« sancționat de M. Sa;

având în vedere, că prin acest proiect de lege se fintește la nimicirea școlii noastre române confessionale, cetatea de veacuri a scumpei noastre limbi și legi strămoșești, care întotdeauna a dat bisericii, neamului și scumpei noastre patrii fii credincioși, mânați și plini de sentimentul datoriei;

având în vedere că acest proiect de lege este în flagrantă contradicție și cu cele mai elementare principii de pedagogie și umanitate :

Comitetul parohial în virtutea datoriei ce îi incumbă, pe baza »Statutului Organic«, de a-și apăra cu ultima energie sfintele sale așezăminte, protestează sus și tare în contra acestui proiect de lege unic în felul său.

Exprimă mulțumită și aderința sa Prea sfântului Episcop al bisericii noastre rom. ort. și în special I. P. S. Sale prea bunului nostru episcop Ioan I. Papp, pentru finuta deamă și bărbătească cu care a apărât și până acum biserica și școala noastră națională, rugându-l totodată, ca să stărue și pe mai departe întru apărarea sfintelor noastre așezăminte, ducând, dacă e de lipsă, cauza dreaptă a bisericii și poporului nostru până la treptele tronului.

Prezidentul comitetului parohial se însărcinează a subșterne acest protest și I. P. S. Sale Dlui Episcop diecezan Ioan I. Papp.

Teodosiu Moșiu, președinte, Dimitrie Popoviciu.

Protestul din Văsoaia.

La propunerea membrului Ignat Bogdan, comitetul (la 18/31 Martie) bisericesc din

Văsoaia unanim protestează solemn contra proiectului de lege al ministrului de culte, referitor la regularea învățământului poporal și a salariului învățătoresc, și rugăm pe PP. SS. arhieriei să ducă jalbele poporului măcar și până la Tron.

Ce fac românii din săcuime?

Mișcarea de protestare împotriva atentului lui Apponyi a crescut și a atins o lărgime și o adâncime cum nu s'a văzut la noi poate nici odată. Puține sunt ținuturile cari nu și-au ridicat glasul împotriva brutalității de a ne răpi ce avem mai scump, limba noastră românească. D-voastră, dle director, v'ați îndreptat glasul de îndemn și de dojană celor târzii și celor leneși, celor sfioși și celor nepăsători, și astfel, mulțumită vegherii dv. ați izbutit să scuturați pe românii din toate părțile.

Dar este un ținut, săcuimea, de care se părea că a uitat toată lumea. Opinia publică românească abia mai știe ceva despre existența acestor români. Foarte rar străbate câte o știre de acolo, unde în tăcere și în taină se săvârșește marele proces de desnaționalizare, acolo unde limba unguerească, portul și firea unguerească crește și se întinde, ca o cangrenă, mâncând, înghițând pe rând toate ostrovurile de limbă românească cât s'a mai păstrat până acuma. Și nimeni nu-și ridică glasul, nici un strigăt de durere sau măcar de ajutor nu vine dela cei cari atât de aproape de mântuire, la granița Moldovii și a țării românești, să pierd și mor cu zile.

Și tocmai acolo, socot, primejdia cu care ne amenință proiectul lui Apponyi, este mai mare, mai reală, decât ori-unde. Căci dacă s'a spus că nici școala unguerească nici vr'un alt mijloc nu va izbuti să maghiarizeze și să contopească blocul puternic și compact al românilor din Ungaria, pentru noi românii din săcuime mângăerea aceasta nu există. În vreme-ce în restul Ardealului prin școala lui Apponyi cultura și limba românească nu vor peri, dar vor rămânea staționare, la noi ea va regresa și va perde tot mai mult, tărîm față de progresul biruitor al limbii unguerești. Pentru aceea, lupta împotriva legii lui Apponyi pentru ceilalți români este mai mult o luptă pentru progres și pentru cultură, dar pentru noi ea este o chestiune de existență.

Dacă proiectul lui Apponyi va dobândi ființă, școlile românești din săcuime vor cădea dintr'o singură lovitură. Și atunci va cădea și ultimul și singurul razim al existenței noastre ca români aici în această mare de străini.

Românii din săcuime sunt împrăștiati în satele și cătunele dintre munții Ciucului, ai Treiscaunelor și prin Odorheiu și Murăș-Turda. Aproape nicăiri ei nu locuiesc în masse compacte și centrele economice și culturale către cari curge populația satelor, sunt toate unguerești și pline de cea mai neagră ură pentru tot ce este românesc. Pentru aceea o parte foarte mare poate majoritatea dintre noi, și-a pierdut limba și portul strămoșesc. Ce va fi cu ceilalți? Mi se strânge inima de durere când mă gândesc că peste o generație-două va răsuna pentru ultima-dată cuvântul românesc cel atât de sonor, de bogat și de curat al mocanilor nostri, atât de vioi de inteligenți, și doina se va tânguî pentru cea din urmă dată, cântându-și singură cântecul ei de moarte.

Drept aceea fac apel la preoții nostri din părțile rămase românești, să convoace poporul și să-i explice primejdia cea mare ce-l amenință nu numai pentru a protesta, ci pentru a luă hotărîri spre păstrarea comorii noastre, școala românească. Ei vor trebui să înduplece de parte poporul la jertfe cât mai mari pentru a putea respinge darul dănaic al ajutorului de stat, și vor convinge pe învățători pe de altă parte că este just și echitabil de-a se mulțumi cu atât cu cât le va putea da poporul. Comitetele parohiale vor trebui să se adune, iarăși nu spre a protesta numai ci spre a se sfătui asupra mijloacelor cu cari vor putea mări venitul bisericii, care trebuie jertfit pe de-a întregul pentru mântuirea școlilor românești. Căci nicăiri nu-i atât de adevărat ca la noi cuvântul că școala ține și razimă biserica și fără școală și biserica este pierdută!

Un român din săcuime.

Un glas din Bihor.

Apărând în nr. 75 al mult prețuitului D-v. ziar, o învinuire la adresa protopopului Orăzii-mari Toma Păcală, dați-mi voie să fac, respective respectuos Vă rog să-mi publicați următoarea constatare:

Revoltătorul proiect de lege școlar, pus desbaterii în Cameră de ministrul A. Apponyi, a demorțit și cele mai indolente suflete de cari băjbăie viața noastră românească. Toate colțurile unde arde fie și numai un lănced opaiț al iubirii de neam, stau gata să perhorescheze volnica lege ce tinde a ne deslipi de limba și obiceiurile noastre. Luptă deamă și măreață se încinge pretutindenea în acest merit, dar precum soarele în aceeași zi nu încălzește pământul în aceeași formă, așa nici clipele îngrijorate de azi nu trezesc toate sufletele deopotrivă.

Această regretabilă împrejurare l-a îndemnat cred, pe confratele Teodor Simoc preot ort. rom. în Iteu (Bihor), ca în nr. 75 al »Tribunei« să facă niște constatări, cari din punctul real de vedere al tuturor, nu pot fi cualificate decât ca pripite și învinuitoare. D-sa adevă deslîpind corporațiunea laică de cea preotească și învățătorescă, atribue — greșit — toată lăncezuala ce o remarcă Oradea mare în mișcarea epocală ce se desfășură în jurul proiectului Apponyan, veneratului domn Toma Păcală, protopopul ort. rom. al Orăzii.

Părintele Simoc scrie: Eu zic că... în special dl protopop T. Păcală ar fi chemat în primul loc a împlini aceste. Aceste neexactități le dă publicității susnumitul părinte în desăvârșita neorientare — cred a lucrurilor — dreptce invoc ca și razim întâmplarea, că protopopul Orăzii-mari a fost cel dintăiu, care a protestat contra proiectului școlar în sinodul protopopesc ținut în acēst an. Sinodul protopopesc prezidat de D-sa a fost cel dintăiu deci, care și-a împlinit datorința, înaintând o frumoașă moțiune de mulțumită și încurajare Prea Sfinției Sale Episcopului nostru Ioan I. Papp.

O altă mărturie ce testează despre netemeinicia părintelui Simoc în afacerea aceasta apoi, e împrejurarea că și învățătorii de sub conducerea protopopului Orăzii și-au făcut datoria, luând act de protest solemn contra proiectului; și acest lucru l'au făcut pionerii învățământului, în cercul lor legal în: adunarea reuniunii.

Cumpenind aceste lucruri, despre cari părintele la toată întâmplarea a trebuit să aibă cunoștință, devine fără rost învinuirea D-sale dar și iluzorie și hazlie în toată întregimea.

Revenind apoi la îndatorirea advocaților de a pune la cale adunările de protestare dela cari, părintele Simoc îi declină prin cuvintele: nu domnii advocați din Orade sunt chemați ci noi înșine... a apăra drepturile noastre, fie-mi permis a face o observare.

În lupta pentru limbă, atât preotul cât și advocatul, așa este chemat medicul ca și învățătorul ori plugarul a intra în oastea românească, și așa toți împreună a porni lupta. Este deci eronat din cale afară acel gând din punctul de vedere al modului de luptă politic de azi, ca numai o ceată de oameni să spumege în apărarea drepturilor, iar ceilalți să șadă pe prispă la taifas. Și amăsurat acestui principiu evanghelic

pentru susținerea comorilor noastre, mai apoi ne-preterând alte considerațiuni față de corpul preoțesc, — advocații sunt în spita întâie chemați a porni lupta, a urca treptele turnului românesc și a bate în dungă clopotul ce se trage la primejdii de ordin înalt social cultural, cum e cel de față.

Indulgența și considerațiile părintelui S. față cu frumoasa ceată de advocați din Oradea-mare, dintre cari trei inși au avut onorul de a fi fost înscrisi în carnetul național al alegerilor trecute sunt neîndreptățite și neadmisibile; și purcezând mai departe e păcătoasa haifa nutrită față de protopopul T. Păcală, care și-a împlinit datorința în rezortul său și e gata la toată clipa a ținea un mare loc pentru apărarea drepturilor noastre în o mișcare, ce s'ar porni.

Regretând deci principiul părintelui T. Simoc plasat în coloanele acestui ziar, regretând apoi izolarea ce îngăduie a i-se presupune din comunicatul greșit făcut despre protopopul său, viu cu respect a le prezintă aceste fapte pentru restabilirea adevărului și destrămarea invinuirii ne-meritate.

F.-Oșorheiu (Bihor), la 3/16 Aprilie 1907.

Petru Popa,
paroh.

Din România.

Dela Academie. — Marți după prânz Academia română a ținut o ședință publică sub președinția dlui I. Kalinderu.

În această ședință dl Al. D. Xenopol, profesor universitar, și-a dezvoltat comunicarea sa privitoare la evoluția în istorie.

D-sa a arătat că trebuie făcută din capul locului deosebirea între evoluție și legile ei, chipul în care se produce; primele manifestări ale evoluției au ajuns anorganice și în fine s'au întins asupra minții.

În evoluția organică continuitatea omului, în materie, prin ereditate și înrăurirea mediului a cuprins diferitele rase.

În această mișcare normală ideile singuratiche s'au șters pe încetul stăpânind neconținut ideile generale.

Între aceste idei generale care frământă mentalitatea omenirii, dl Xenopol a pus și ideea de bună stare pe temeiul căreia toți trebuie să stăpânească într-o egală măsură bunurile pământului.

Din străinătate.

Pacea universală. A naibii mai e pacea aceea universală. Chiar atunci când se vorbește mai mult despre ea, ori se cheltuește mai mult, ca de obicei, pentru scopurile militare, ori urmează repede un războiu.

După conferența primă dela Haga, la care trimisul Angliei fusese cel dintâiu luptător al păcii universale și al judecătorilor internaționale, a urmat războiul crâncen de extirpare contra țarilor bure: Transvaal și Oranje, fiindcă prea erau ademenitoare pentru Anglia, minele de aur și diamant ale acestor țări, cele mai bogate mine din lume.

După comunicatul Țarului rusesc către curțile europene în chestia desarmării generale, a urmat crâncenul războiu ruso-japonez. Iar acum de nou Anglia și Spania au trimis propuneri concrete principale în chestia restrângerii înarmării. Faptele lor sunt însă contrare cu propunerile. Spania tocmai acum e preocupată de reorganizarea flotei. Iar Anglia s'a grăbit a-i da tot sprijinul, pentru că e geloasă de rivalitatea, ce o întimpină din partea Germaniei, care se întărește mereu. Dar pentru aceea capetele încoronate sunt pentru conferența dela Haga.

Un profesor rus despre Dumă. Profesorul Martens a publicat un articol în »Times« ple-dând pentru necesitatea desființării Dumei, deoarece ea e necapabilă de o muncă serioasă și rodnică. Acest articol a produs mare senzație în cercurile din Petersburg. Dăm unele părți mai marcabile din el:

»Eu am ajuns la convingerea, că Duma a doua e absolut incapabilă de a lucra cu succes în interesul poporului rusesc. Un parlament, care n'are un singur cuvânt de desaprobară contra

omurilor și atentatelor, nu e în stare să discute asupra unor legi, cari ținesc ordinea și liniștea țării. Un parlament, care află plăcere numai în vorbiri pline de ură și de nemulțumire, nu poate fi în stare să aducă o nouă ordine într'un stat«. Mai departe arată că Duma într'o lună n'a făcut nimica, ba ce e mai mult, nu e în stare nici chiar să discute asupra proiectelor prezentate. Nivelul ei intelectual încă e foarte inferior. Dintre 500 de deputați numai 120 au pregătire academică; iar din cei 380 numai o parte neînsemnată a terminat gimnaziul. Sunt și de aceia între ei, cari abia pot ceti. Un alt motiv pentru desființarea naturală a Dumei e și desorganizarea ei faptică. N'are conducător nici majoritatea, nici minoritatea. Fiecare e conducător pentru sine.

Răvașuri.

»Erdélyi Hiradó« de ieri ne învinuiește greu și ne injură aspru pentru că în fața atacurilor ticăloase îndreptate contra lui dr. Vaida, am luat lupta, susținându-l din răspuțeri...

Credem și noi că presei maghiare nu-i plac aceste lucruri. Dar noi nici nu aspirăm la cinstea să ne laude. Cinstea aceasta rămână indivizibil Amos Frâncu și Elie Dăianu.

Noi râvnim la un singur lucru: să exprimăm părerea opiniei publice române. Iar că în chestia Vaida, ca și în alte multe, am luat dela început atitudinea ce trebuia, s'a dovedit prin numeroase manifestări ale românilor de pretutindeni.

NOUȚĂȚI.

A R A D, 19 Aprilie n. 1907.

La comitat. Pe ziua de 23 Aprilie n. la orele 9 este convocată adunarea congregațională ordinară a comitatului Aradului. Facem atenți pe toți membrii români să vină negreșit, fiind la ordinea zilei multe afaceri însemnate. În presară se va ținea la otelul „Vas“ obicinuita con-zultare.

— **Știre redacțională.** Cu începere de azi dl Sever Bocu se retrage din postul de redactor responsabil al »Tribunei«, iar sarcina de redactor responsabil o ia asupra-și dl Ioan N. Iova, fost și până acum colaborator al ziarului »Tribuna«.

Se înțelege, dl Bocu rămâne și pe mai departe tovarăș zelos în lupta ce o purtăm și la adăpost de multe frământări împreunate cu responsabilitatea pentru redacție, va putea să se consacre și mai mult profesiunii ce cu atâta devotament a îmbrățișat.

— **Regele în Budapesta.** Regele va călători la Budapesta pentru mai mult timp pe la mijlocul lunei viitoare. În palatul din Buda se fac deja de acuma pregătiri pentru primirea lui.

— **Dr. Iuliu Mera,** bunul nostru amic și colaborator prețios, medic special la Karlsbad, începând sezonul în numita localitate, își reia zilele acestea activitatea sa medicală.

— **Volniciile dela Beiuș.** Pe Dumineca trecută a fost convocată adunarea de protestare în contra proiectului lui Apponyi a alegătorilor din cercul Beiuș. Au fost de față peste 3000 de români. Marii patrioți din acest cerc însă nu s'au lăsat pe jos nici de data aceasta. Au conturbat adunarea, au făcut scandal, au aruncat cu bolovani în români, a curs sânge românesc, a intervenit jandarmeria, au dizolvat adunarea și au deținut pe nevinovați. Pe lângă cele publicate în numeroii trecuți ni se mai trimit următoarele amănunte, dela un corespondent ocazional:

Vin a vă face cunoscut, că în urma mișelilor înscenate la Beiuș au fost deținuți mai mulți învățători dintre ceice au fost loviți cu pietri. Între ei sunt Nicolau Fofiu din Hinchiriș, Petru Mihuția din Câmp și Ioan Danciu. Se spune, că

vor fi puși sub acuză, pentru că ar fi ațâțat pe români în contra ungarilor. Adevărul însă e, că ei împreună cu alții au căutat să mulcomiască bătaia.

— **O telegramă de aderență lui Vaida neexpediată.** Alegătorii deputatului Vaida au voit să-i trimită din Abrud o telegramă de neclintită alipire. Șeful poștei însă n'a expediat-o, ci a întrebat mai întâiu pe ministrul de comerț, care a interzis expediarea.

— **Li cuprind frigurile când aud de o nouă întrunire românească.** Astfel sinodul protopopes, conferința preoțească și adunarea despărțământului »Treiscaune«, convocate pe 3/16 l. c. în Sângeorgiu, au fost oprite din partea autorităților.

— **Polónyi — a murit?** Alaltăeri se răspândise vestea în Budapesta, că a murit Polónyi. Murise însă Halmos, cel care a scormonit mai întâiu păcatele fostului ministru de justiție, păcate, cari l'au răpus. În urma știrii acesteia false în culoarele camerei s'a produs mare agitație. Dar s'a desmințit repede svonul.

— **Massini,** ministrul de finanțe italian și-a dat demisia.

— **Luat la țintă.** Suntem informați din izvor sigur, că tinărul Petru E. Papp, care din dragoste de neam și dorul de muncă pentru deșteptarea românilor din Bihor, rămâne acolo ca preot, e urmărit în toată activitatea lui de oameni puși la cale din partea administrației politice. Cică e om primejdios pentru ideea de stat și agită poporul român contra ungarilor. Din acest motiv s'au prezentat la el doi jandarmi, cari i-au dat sfatul binevoitor (!) să fie patriot bun, să nu agite, căci poate să ajungă în conflict cu legile... și etc.

Adecă cum înțeleg ei agitația dlui Petru E. Papp? Popa acela valah ține predici în biserică, în toate Duminecile, îndeamnă poporul să nu cerceteze birturile, să nu cumpere decât dela industriași și comercianți români, afacerile lor să le aranjeze numai prin advocați români, să-și dea copiii la școală, să folosească liber drepturile lor cetățenești și să-și iubească limba.

Și aceasta agitație e contra ungarilor! Grozav!

— **Rușinea neamului!** Gazetele maghiare din Oradea-mare scriu cu o vădită bucurie, că în Barod s'a ținut adunare populară, aderând pe lângă proiectul lui Apponyi. Președintele acestei adunări ar fi fost, un anume Palladi, proprietar, iar oratorul festiv Klintok, popa din Besna, care a păcătuțit atât de mult contra neamului românesc, încât nu poate rămânea nerăzbunat de Dumnezeu.

Dar oare cine au luat parte la aceea adunare? Se zice, că români. Desigur nu. Lăpădăturile neamului numai.

— **Un nou aparat de salvare.** În întrunirea ținută zilele trecute la Brünn (Austria) a societăților de mine, inginerul de mine De Süß a arătat și a făcut diferite demonstrații cu aparatul său de respirat »Aerolith« care servește pentru salvarea minerilor.

Această invenție pare menită să întrecă toate aparatele de până acum.

Ea este bazată pe întrebuițarea aerului lichifiat și este alcătuită dintr'un rezervoriu cilindric care se poartă în spinare.

Două tuburi de cauciuc leagă acest aparat cu o mască, ce servește pentru respirat. Pe coif se află o sonerie care intră în funcțiune după o oră și jumătate anunțând pe lucrător că trebuie să se retragă.

Inventatorul a fost viu feliicitat.

— **Spre mărirea lui Dumnezeu.** Credinciosul nostru Ilie Bogdan din Vasoia a cumpărat un rând de haine bisericesti cu 100 cor., asemenea și Vasilie Pantea tot de aici a cumpărat un rând cu 90 cor. pentru biserică noastră din Vasoia. Părintele cel ceresc să le răsplătească cu bogatele sale daruri cerești și pământeste, și să le primească jertfa în altarul cel mai presus de ceruri. *Vasoia, 3/16 Aprilie 1907. Stefan Stan, preot.*

— **Reconstruirea flotei spaniole,** de care se preocupă actualmente guvernul din Madrid, va costă, conform unei informațiuni sosite din Berlin, 3-400 milioane de mărci. Arsenalul din Ferrol va fi predat unei case particulare engleze,

care se va bucura de multe favoruri din partea statului, dar la rândul ei va construi pentru stat vapoare în condiții favorabile. Pentru luarea în arândă a arsenalului spaniol și-au înaintat ofertul și fabricanții de corăbii germani, dar guvernul i-a refuzat.

— **Alegere.** În 7 Aprilie st. n. (Duminecă) s'a ales preot în Cusiș dl Vasilie Nicoruța cu aclamațiune. Bravului preot îi dorim mulți ani fericiți. Comuna poate fi mândră de noul ales.

— **Din Vașcău** ni-se scrie: În zilele trecute s'a îndepărtat din mijlocul nostru prea iubitul și de toți stimatul medic cercual dr. Albin Pap, care abdicând de cercul Vașcăului, a fost ales în Silvaș-Camarăș în pretura Aletei. Regretăm că s'a îndepărtat din mijlocul nostru, că a fost mângâierea bolnavilor și scut săracilor, pe cari i-a vindecat de minune, fără a mai pretinde dela dânsii nimic, văzându-le sărăcia.

Ba în multe locuri a dat bani celor lipsiți. Noi îl plângem, că nu-i în mijlocul nostru, și-l rugăm ca și pe aceasta cale să primească mulțumirile noastre sincere pentru ostenețele sale prestate față de cei bolnavi și îndurerăți.

Ocazional atragem atențiunea, că publicându-se concurs pentru acest post de medic cercual, să recurgă români, căci vom lupta pentru sigura lui alegere.

Cercul Vașcăului e un cerc foarte mare, are 48 de comune, a cărei populația e românească fără puțină excepție.

Un medic român poate avea viitor.

— **Urmările beției.** Ni-se scrie: În 11 Aprilie trenul care venia de către Oradea-mare în apropierea stațiunii dela Sudrigiu a tăiat un picior dela un țaran cu numele Vasilie Băra (Kinder).

Iată urmările beției — fiind beat s'a culcat pe șine — urmarea a fost că i-a rupt piciorul.

În aceasta stare l-au adus noaptea cu acel tren la Vașcău — unde l-au lăsat în tren până dimineața — când a avizat pe cei competenți, de unde iarăși l-au îndrumat la spitalul din Beiuș, unde a și murit.

Necroloage. În 1/14 Aprilie a. c. la 11 ore din noapte a încetat din viață *Marcu*, primul fiu al fruntașului econom și fost jude comunal 9 ani întrerupți Jiva Morovan, abia în frageda vârstă de 21 de ani și al 3-lea an al fericitei sale căsătorii, lăsând în mare jale pe iubiții săi părinți, frați, soție, o fetiță și număroase neamuri și prieteni.

Rămășițele pământești ale defunctului s'au așezat spre veșnică odihnă Marți, în 3/16 Aprilie 1907 în cimitirul rom. gr. or. din Gaiul-mic, cu mare pompă, azistând întreaga comună.

— **Subscriții** cu inima frântă de durere, aducem la cunoștința cunoșcutilor noștri încetarea din viață a neuitatului nostru fiu, nepot și frate, Gheorghijă, întâmpnată la 4/17 Aprilie a. c., la orele 1 d. a., după scurte suferințe, în al 10-lea an al fragedei sale tinerețe. Rămășițele sale pământești se vor ridica la 6/19 Aprilie a. c., din strada Lujza Nr. 2, la orele 2 p. m., după ritul bisericii gr.-or. române și se vor așeza spre veșnică odihnă în cimitirul de sus. Arad, 4/17 Aprilie 1907. Odihnească în pace! Ioan Goldiș, tată. Gabriela Goldiș n. Popovici, mamă. vād. Alexa Popovici n. Ana Ilovici, bunică. Gabriela, Delia, Felicia și Olga Goldiș, surori.

— **O întimpinare.** Fruntașul econom Chicin din Nădlac ne roagă să publicăm următoarele șire, drept răspuns la scrisorile altui ziar (din Budapesta.) Ținând că dreptul de apărare e sfânt și celui atacat e cu dreptate să i-se deie libertate a se apăra, publicăm mai la vale întâmpinarea. Iată-o:

Înainte de toate viu a declara cu toată bărbăția de minciuni și scornituri grosolane toate acele însușiri rele afirmate despre mine de acel Uroș, a cărui scop vădit este, ca să mă disqualifice și batjocorească înaintea acelor, cari nu mă cunosc. Cei-ce nu mă cunosc și faptele mele săvârșite de o grămadă de ani în afaceri bisericești și comunale, aceia știu cine sunt, pe aceștia nu-i va succeda a-i îmbăta cu minciuni tendențioase. Conștiința-mi este liniștită față de toate acțiunile și lucrurile mele săvârșite până aci, știind, că ce am făcut, bine am făcut, și eu cred că și de aici încolo — ori îi va place acestui Uroș, ori nu, — numai binelui obștesc și adevărului voiu servi

ca român, ca membru al bisericei mele străbune și ca membru al comunei politice, — în toate posturile de cinste în care încrederea poporului m'a așezat:

Vezi Uroșe! aceasta o recunoști și singur fără voe când ai susținut în acea epistolă că în comuna Nădlac eu am cuvânt în toate afacerile și că am influința și la Ven. Consistoriu. De sigur am atâta influința cât d-ta poate și mai multă, pe care o cauți a o afla nu în comună ci prin ziare, la cei-ce nu te cunosc. Nu-i destul — să nu zic altcum, să aibă cineva numai limba mare, ci mai vârtos inima curată.

Oare poate avea și cea mai mică influința un om, care e negru la suflet și așa de rău cum i-ar plăcea să mă facă Uroș Patean? Judece onoratul public.

Că în acțiunile și lucrurile mele nu mă las condus și sedus de nime, ci mă călăuzește mintea și inima mea, aceasta e adevărat. Nu așa face Uroș Păteanu. Dar nici nu e mirare, că e încă un tiner fără experiență de viață.

Uroșe! Uroșe! Nu te face calul troian al nimăruia și mai lasă-te de mâncărimea de a fi mare și cunoscut înaintea lumii, și-ți mai caută și de economia d-tale, că vezi, că ce ai moștenit se risipește. Nu vorbi tot la lună ci caută primadată a-ți mătura înaintea casei d-tale.

Nu umblă a îndreptă pe alții, ci în locul prim Te îndreptă însuși, pentru că scoate bradul din ochiul tău — zice scriptura — și apoi vei vedea să scoți țandura din ochiul fratelui tău, iar dacă acesta e mai bătrân ca D-ta, omenia ar aduce cu sine să-l agrăești cu »D-ta« și nu »Tu«, întreabă numai și aceasta pe instructorul D-tale.

Primește aceste sfaturi dela mine ca dela unul cu mult mai bătrân și mai păjit ca D-ta. După acestea din parte-mi declar de încheiată ori ce fel de discuțiune cu D-ta, atât în vorbă, cât și prin ziare pe viitor.

Nădlac, la 17 Aprilie st. n. 1907.

Sofronie Chicin
econom.

— **O îmbunătățire importantă** de introdus în agricultura României, este titlul unei importante broșuri de dl C. Alimănișteanu, reproducere din »Convorbiri literare«. Autorul arată avantajele tracțiunii mecanice față cu cea animalică în agricultură. Cu ajutorul unui gazogen, invenția dlor Riché și Brătășianu, se poate produce o forță de 100 cai vreme de 15 ceasuri, în schimbul unor spese de 30 lei.

— **Un nou sistem de pedeapsă** — se va inaugura în curând în Anglia cu privire la tinerii criminali în vârstă de doisprezece la douăzeci de ani. Sir Evelyn Rugglio-Brise, președintele comisiunii închisorilor, este în totul partizan al metodei moderne care are de scop a preveni crima în loc de a o pedepsi după ce a fost comisă. Se tratează înclinațiunile rele ale tinerilor criminali, când ele sunt recunoscute, prin mijloace blânde mai mult decât prin pedepse severe; se caută cu cea mai mare silință a se îndruma sufletul tinerilor criminali pe calea pocăinței și a faptelor bune. În Statele-Unite ale Americii sunt anume stabilimente, în cari această metodă este urmată. Până acum s'au obținut avantajii mari în direcțiunea urmată. Dar este bine înțeles că această medotă trebuie să fie întrebuințată cu băgare de seamă, să țină socoteală de firea criminalului și să fie dictată de simțurile comune. Unul din cazurile cele mai însemnate este acela numit în penalogia modernă recidivismul, sau ceeace în Franța se numește stăruința individului în fapte rele.

— **Uragane teribile în Anglia.** În ultimele săptămâni au bătuit uragane și furtuni groaznice mai pe toate coastele Angliei, producând ravagii considerabile. Foarte multe porturi de mare au suferit stricăciuni mari, și naufragiile au fost mai multe ca în anii trecuți. Au fost distruse numeroase năi și steamere cari au fost asvârlite pe coaste.

Din nenorocire, au fost și numeroase victime omenești. Numai în naufragiul a trei steamere s'au înecat peste 1700 de persoane. Și în acelaș timp, pe uscat cheiuri și poduri întregi au fost distruse.

Nu mai puțin și sănătatea generală se resimte mult de schimbările de timp brusce și număroase.

— **Prăvălia F. A. Degan**, import de cafea și tea, precum și tot felul de coloniale, se află în *Fiume*, Corso nr. 16. Se atrage atenția atât a românilor cari trec pe acolo ducându-se la Abbazia, cât și a celor ce au trebuință în gospodăria casei: să se adreseze și să comande cu toată încrederea dela acest comerciant român onest și zelos, care trebuie încurajat de toți românii de bine. Toți câți au legături cu acest comerciant, numai cuvinte de laudă ni-au spus și înșine ne-am convins că merită toată sollicitudinea.

— **Nefericire.** Pentru cine e rob cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela această patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul »Am fost bețiv.«

— **Trece drept senzație** pepinieria de iarnă din Nagy-Ősz (comitatul Torontal) ale cărei plantațiuni sunt cercetate an de an de proprietari și agricultori, ca să învețe modul șor de cultivare și să-l folosească la viile lor. Fiecare proprietar de vie care vrea o viță sănătoasă și bună și-o câștigă din acest loc. Prețuri curente cu ilustrații, în limba română, maghiară și germană se trimit gratuit fiecărui.

— **Ospătărie națională în Arad.** Recomandăm cetitorilor noștri ospătăria națională românească din Arad. În strada Boczkó, aproape de centrul orașului, ducând tramvaiul pân'acolo, dl Ignatie Pașca a zidit un frumos otel (cu 25 camere) și restaurant, care poate fi un loc de întâlnire al tuturor românilor călători. Este și o datorință a-l sprijini, fiind român, dar și de altfel otelul, mai ieftin decât toate, oferă cel mai mare confort, fiind aranjat foarte modern.

— **Knize István**, măiestru de arme cu diplomă, în Arad, în sala de tir din pădurița orașului, primește reparația a tot felul de arme, face paturi de puști și lamite pe lângă prețuri moderate și garanție.

POEZII POPORALE.

Cântec cătănesc.

Țara mea, țară frumoasă
Cine din tine mă scoasă,
N'aibă sănătate 'n oasă,
Mânca i vermii carnea lui,
Aibă casa cucului
Și odihna vântului
Că vântul se odihnește
Când de munte se lovește.

Cin' m'a scos din satul meu,
N'aibă loc în temeteu,
Nici la groapă cine-l duce
N'aibă nice lemn de cruce.

Că pomană că și-a dat
Când cătănă m'au luat,
Și m'au scos din al meu sat.

Vașcău, 1907.

V. Sala.

Ultime știri.

— Serviciul nostru telefonic. —

Budapesta, 18 Aprilie 1907.

Andrássy în Budapesta. Ministrul internelor contele Iuliu Andrássy a sosit la orele 10 în Capitală, pe deplin însănătoșat.

Ridicul. Ministrul cultelor și instrucțiunii publice, contele Albert Apponyi a trimis telegramă de mulțumită lui N. Pallády, președintele adunării populare dela Barod.

Telegrama e ținută în terminii cei mai măgulitori la adresa românilor, cari nu s'au lăsat seduși de apucăturile partidului național (!?).

Mare adunare în Cluj. Ungurii vor ținea Duminecă o mare adunare în Cluj pentru a manifesta simpatii față cu proiectul lui Apponyi. Contele Bethlen va prezenta un proiect de rezoluțiune, cerând *stabilitizarea preparandiilor și drepturi judecătorești pentru inspectorii școlari.*

Juriştii români citați la decanul. Pentru ziua de mâine la orele 10 studenții români dela facultatea de drept din Budapesta sunt chemați oficios în fața decanului Kmett. Afișul acesta atârnat astăzi pe pereții Universității înșiră numele tuturor juriștilor români, 64 la număr. Cauza acestei citații nu se știe. Se presupune însă.

Arhieriei rom. gr.-cath. în Capitală. Azi dimineață au sosit în capitală mitropolitul dela Blaj, dr. Mihalyi împreună cu episcopii sufragani Radu, Hossu și Szabó, ca să iee parte la conferințele clerului catolic ce se țin acum sub prezidenția primatului!

Azi a. m. la 10 ore a fost întâia conferință, discutând chestii școlare, eclesiastice și filantropice.

Adunare de protestare a studenților maghiari, convocată pe azi la orele 6 pentru a protesta contra mișcărilor naționalităților și pentru dreptul limbii maghiare a trebuit să fie amânată pe Marți din cauză, că nu s'au prezentat decât 12 inși. Astfel deputații Nagy și Irsay, cari au voit să-și dea concursul au rămas de pagubă.

Poșta Administrației.

Iancu Zinovie, Petriș. Am primit 8 coroane ca abonament pe 1906 și 1907.

Petru Santău, Kétegyház. Am primit 4 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1907.

Dimitrie Răbăgia, Caransebeș. Bani trimiși i-am primit. Abonamentul e plătit până la 1 Iulie 1907.

Lazar Iovanescu, N.-Szt.-Miklós. Mai 6 cor. ai de plătit să fie achitat până la 1 Ianuarie 1908.

George Butar, O.-Szt.-Ana. Am primit 4 cor. cu abonament până la 1 Iulie 1907.

Iosif Surdu, Bucová. Am primit 3 cor. ca abonament până la 1 Aprilie 1907.

Dionisie Sentivani, Tordoș. Am primit 4 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1907.

Stefan Daar, Biserica-albă. Am primit 2 cor. Abonamentul e plătit până la 1 Iulie 1907.

A V I Z !

Sfârșindu-se Cvartatul I, rugăm pe toți abonații ziarului Tribuna cărora li-a expirat abonamentul, să binevoiască a-l renouă numai decât, ca să nu se facă vre-o sistare în expedirea regulată a ziarului. Totodată aducem la cunoștință, că abonamentul dela 1 Ianuarie e 6 cor. pe un cvartal, prin urmare sunt rugați acei abonați cari numai 5 cor. au trimis, să trimită și restul de 1 coroană.

In atențiunea preoților, învățătorilor și a tuturor cărturarilor.

Facem apel către toți cărturarii satelor să se intereseze de listele electorale, — cari se fac tocmai acum — ca nici un român să nu rămână din listă, de altă parte să nu poată fi luați străini cari n'au îndreptățire la vot.

Comisiile în comitatul nostru lucră acum pe sate, conducătorii să se iatereze deci, ca nu cumva să fie uitate voturile noastre așa din »nebăgare de samă«. Fruntașii să meargă în fața comisiei, pentru a-i controla lucrările, grijind să nu fie trecut nimeni pe nedreptul în liste.

Economie.

Arad, 19 Aprilie 1907

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 18 Aprilie 1907

INCHEEREA la 12 ORE :

Table with 2 columns: Item (Grâu pe Aprilie 1907, Secară pe Aprilie 1907, Ovăs pe 1907, Cucuruz pe Maiu 1907, Grâu pe Octomb. 1907) and Price (8:17-8:18, 6:55-6:56, 7:63-7:64, 5:39-5:40, 8:28-8:29)

INCHEEREA la 5 ORE :

Table with 2 columns: Item (Grâu pe Aprilie 1907, Secară pe Aprilie 1907, Ovăs pe Aprilie 1907, Cucuruz pe 1907, Grâu pe Octomb. 1907) and Price (8:16-8:17, 6:54-6:55, 7:62-7:63, 5:37-5:38, 8:23-8:24)

- Prețurile socotite după 100 kgr. și în bani gata. -

Piața din Aradul-nou.

Table with 2 columns: Item (500-600 mm. Grâu, 400-500 Cucuruz, Semnare nominală, Ovăs, Orz, Secară) and Price (7:20-7:30, 4:80-4:90, 6:---, 5:---, 5:60-5:70)

Prețurile în coroane, per kgr.

Bursa de bucate din Timișoara.

Timișoara 19 Aprilie

Table with 2 columns: Item (Grâu 75 kil., 76 kil., 77 kil., 78 kil., Grâu (marfă mercantilă), Orz, Ovăs, Cucuruz) and Price (7:05-7:10, 7:10-7:20, 7:20-7:25, 7:25-7:35, 76-77, 5:70-5:75, 6:80-6:85, 4:80-4:85)

Piața din Arad.

Cursul spiritului.

Table with 2 columns: Item (Spirt rafinat en gros, Spirt brut en gros, Lături uscate per kilg., Unsoare de porc, Slănină, Prune uscate de Bosnia, Pezmet de prune) and Price (159, 162, 158, 159, 16, 145-146, 112-113, 26:40-17:54, 42-43)

Redactor responsabil Ioan N. Iova.

Editor-proprietar George Nichin.

Import de cea mai fină cafea.

Căfele prăjite

prăjite zilnic și proaspăt în prăjitorul meu propriu cu vapor, din soiurile cele mai alese:

Table with 2 columns: Item (Cafea Cuba mărgea, Amestec de Granada-Nouă, regal (Király-keverék), Domingo) and Price (fl. 1:20, 1:---, 1:80, 1:70)

Căfele brute.

Table with 2 columns: Item (Cafea Mărgea și Cuba, Java de aur, Mocca, Liberia, Mărgea și Cuba, Quatamala, Santos) and Price (fl. 1:---, 1:90, 1:90, 1:80, 1:80, 1:90, 1:60)

Tea.

Table with 2 columns: Item (Fărmituri, Kongo, Amestec regal, Mandarin) and Price (fl. 1:50, 1:50, 3:---, 4:---)

Vânzare în mare și mic.

In provinciă franco

Cu deosebită stimă:

Wizner Benó

negustorie de import de cafe și tea din Fiume

Szeged, Kárász-utca 16.

Zilnic cafea proaspătă prăjită.

Farmacia „MARIA AJUTĂTOARE“ a lui RUDOLF IANER

Temesvár-Gyárvaros, Föter 70.

Discretă și zilnică expediție cu posta. Telefon 476.

„IANER“

Cremă neunsuroasă. Cel mai nou product igienic pentru curățirea părului și înfrumusețarea lui.

laner pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la balur saloane și de zilnic folos, carea acoperă încrețturile și e cu totul nesticăcioasă.

laner săpun. 1 bucată 60 bani.

laner pastă de dinți. 1 doză, 1 coroană.

laner apă de gură. Bună pentru duduș scorbu-roși și gingeei burețoși, contra mirosului greu de gură.

laner esență de păr. Excelentă pentru înlăturarea mătreței și contra căderii părului.

laner pomadă. Bună pentru creșterea părului.

laner vâpșeală de păr. Pentru a colora în negru, brunet ori în blond părul aur și cărunț. Nereușita colorii e eschisă.

laner apă blondină. Pentru a văpsi în timp scurt, în băl. auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru.

Fluidul pentru reumatism și gicht, al doctorului Hoffmann.

Medicament fotositor de ani îndelungați împotriva gichtului, reumei, durerii de nervi, levrăgiei, reume, durerii de mușchi, exudate, ischias, scriurita, membrilor, înțepirea mușchilor și coardelor, schilăvirei și durerilor din crucea spinării.

Pusa. Bomboanele lui Dr. Oppolzer.

Mijloc foarte bun contra catarului organelor de respirat, contra tusei și a gâdării la gât, a catarului de plumăni, a grelei respirații.

Pilulele curățitoare de sânge ale lui Dr. James.

Pilulele acestea curătesc sângele, iritează activitatea intestinelor și ajută lucrarea scaunului, depărtează toate sucurile rele, fierrea stricată și rămășițele rămase dela alte boale.

Balsam Dr. James.

Balsamul acesta încălzește răna și singele îngreuiat, depărtează a-cresala, flegma și fiera superficială și prin această produce o mistuire proaspătă, prin urmare aduce și mistuirea rănei (stomacului) în mișcare nouă și poarta la mănecare și bunăruță.

Unsoare de rāie, — a prof. Kaposi.

Acastă unsoare se aplică cu bun rezultat nu numai la rāie, ci și la tot felul de corecștii de ale pielii.

Preservativ pentru galite.

Mijloc probat contra epidemiilor gāinilor, găștelor, rațelor, curcilor, etc.

Blister (unsoare roșie englezescă) contra înjunilor cronice dela încheieturi, a cărui moarte și a deformităților de picioare și tot soiul de boale de oase.

Unscare de umflături.

Cu adevărat umitor folositoare la cucuie de go-boala apei, rane de scriur-tul, sprizerea pieții, de oase, etc.

Prav de cai.

contra tusei, officei și șgle-cilor, mai departe contra catarului, lipsei de apēit, etc.

Prav de vite.

Prav an de vite, contra tusei, refei mistuiri, lipsei de apēit, pentru că-rătura singelui și la vaci pentru îmbunătățirea lapteului.

Farmacia „Maria ajutorăoare“ a lui R. Ianer, Temesvár-Gyárvaros Föter 70.

Antonie Karátsonyi

ARAD, Strada Hunyadi (colt).

Telefon 441.

Telefon 441.

La „Cănele negru“.

Recomandă băcănia sa bine asortată

cu tot felul de mărfuri și anume:

● droguerie, speccerie și coloniale. ●

Prețurile cele mai moderate.

Sprijiți pe comerciantul român!

Nou atelier de modă pentru pălării de dame!

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. public, că am deschis

atelier de modă pentru pălării de dame

în Arad, strada Deák Ferencz Nr. 2 (casa lui Sebesy), care va corespunde timpului și gustului modern și tuturor pretenziunilor de azi.

În magazinul atelierului meu, se păstrează în permanent cele mai frumoase modele eșite dela firmele cele mai distinse. — Asortiment mare de pălării de doliu. — Străformări și alte lucruri aparținătoare acestei specialități, se execută punctual și cu prețuri moderate.

Comănde din provincie le execut cu cea mai mare promptitudine.

Se roagă de partinire:

AMTMANN ANNA

ARAD, strada Deák Ferencz Nr. 2.

Am fost bețiv în totdeauna până ce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce beatură spirtuoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beatură spirtuoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmacia lui

FRANKL ANTAL

(Szeged, Felsőváros nr. 29)

Se caută

un tânăr român, care are diplomă de notariu și știe încâtva și limba germană, neînșurat, care dorește ași ajunge scopul mai îngrabă, are de a se adresa la subscrisul.

Ioan Glitia,
notariu în Nánhegyes.
(up. Dobrest.)

IN AMERICA DE NORD
la Waynesboro Pa.

The Geiser

se află

Manufacturing Co.

la care se află de vânzare mașinele cele mai bune și mai noi, inventate numai de doi ani încoace.

MAȘINI DE TREIERAT, bucate cu elevator, suie paiele sus pe jireadă (sau cozol). **LOCOMOTIVE** care se trag de sine singure și trage și treierătorii după ele.

LOCOMOTIVĂ și **PLUGURI**, plug cu 6 fere, plug cu 8 fere și cu 12 fere; puterea locomotivei dela 18 până la 40 de cai. Și este locomotivă purtătoare cu numele „PERLESS“, cu putere dela 6 până la 30 de cai.

Tot aceasta societate caută un neguțator de mașini la care pot să-i deie în vânzare, arătând prețurile și săi arate un nou chip de a câștiga bani prin mașinele din America Ori care neguțator poate să probeze numai un an și va afla că mașinile Americane sntt cele mai bune.

AVIS.

Se atrage atențiunea acționarilor dela institutul »SENTINELA«, ca să nu intrelase a trimite până la 1 Mai a. c. declarațiunile de opțiune pentru acții din emisiunea nouă cu prețul de Cor. 103.— bani (Cor. 33.— de fiecare acție) și prospectul se pot trimite până la 1 Septembrie a. c.

Satul-nou, în 13 Aprilie 1907.

„Sentinela“

institut de economii și credit
ca societate pe acții.

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința On. domni preoți și comuni bisericești că în atelierul meu

fac haine bisericești

haine pentru preoți,

odăjdii, steaguri, prapori, haine pentru diaconi și îmbrăcăminte albe pentru băeți etc., cu prețurile cele mai ieftine și prompt.

Așteptând sprijinul D-V. sunt
cu stimă

Stefan Radonits

KIKINDA,

strada Sârbească No. 2455, în apropierea poștei mare.

Bae de aburi în odaie!

Cu ajutorul aparatului „DIANA“ în 5 minute se poate face și în camera cea mai elegant mobilată o baie de aburi sau de aer ferbinte. In odaie nu se mprăștie aburii! Nici o neurătenie! După folosire se poate împătura și se poate așeza după un dulap. Cu folosirea aparatului de bae de aburi și de aer ferbinte „DIANA“ se pot vindeca toate boalele provenite din răceală:

reumă, ischias, influență, guturai, catar, durere de gât, mai departe nenositătea, afecțiuni de rinichi, congestii de sânge, ș. a.

Este mijlocul cel mai nestrictăcios și mai sigur pentru slăbire.

O baie costă 4 fileri.

Fiecare baie e o plăcere! Este indispensabilă și pentru sănătoși!

APARAT DE VIBRAȚIUNE autorisat în toate statele lumii! Nu e durere de cap, care n'ar înceta în decurs de trei și jumătate minute. Este mod sigur de vindecarea **GUTEI, A REFUMEI și NENOSITĂȚILOR!** După 2-3 vibrațiuni reîmprospetează circulația sângelui. Aparatul de vibrațiune e infracil și ține zece de ani. — Prețul împreună cu împachetarea costă 10 cor.

Descriere emănuțită și prospect trimite gratuit

Szabó István és Ferencz

Budapest, VII., Csömöry-ut 133.

Dulapuri de gheață

pentru

restauratori, măcelari și particulari

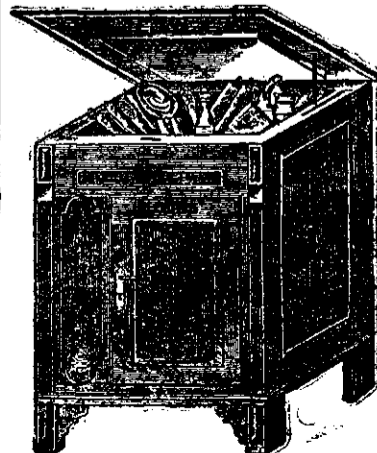
cu o întocmire practică și în ediție de gust, se poate procura cu prețuri moderate.

Cataloguri gratuit.

Fabrica de dulapuri de gheață a lui

WIESEL ADOLF

Budapest, VI., Váci-körut 47.

Pentru economi!

„Peronospin“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporei, la stropirea viilor. Nedeeșămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință »Peronospin«-ul, decât peata vânăta. Cu »Peronospin«-ul stropind via, 1 hectolitr vine la 50 fil., pe când cu peata vânăta 1 cor. 60 fil., fiind peata vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fieștecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul »Peronospin« dau favorul acela că deja la comande de 8 pachete trimit francat.

Prin întrebuințarea »Peronospin«-ului, vila va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu să ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatra vânăta vorzește peste mătură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucul viței, ceea-ce înseamnă pierdere de putere. — Pravul de stropit al meu, face vița mai plină de viața și mai asigurată contra boalei de peronosporă. »Peronospin«-ul le deja de 6 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fileri. — Revanzătorii, comercianții capătă rabat corespunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porellor și a cailor.

Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru ori-care econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta să urcă valoarea, adecă prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul 60 fil.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă, pe când altcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fil.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii suferă mult de mâncărimea păduchilor, prin care mâncărime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel încât în loc de a li-să ridica prețul, chiar perd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuințeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueuri. Cine voește a-și prepara rum și liqueuri foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Tot cu acest preț să capătă și pentru rachiu de prune, șliboviță, borovicka, de drojde, de bucate și altele.

Toate aceste se capătă la **Cornel Demeter, apotecar, Szászváros,** Piața școalei nr. 38.

Mulți onor. Domni Preoți și Onorabile comitete Parohiale!

Subsemnatul prin aceasta am onorul a Vă aduce la plăcuta cunoștință, că în **Biserica-Albă** (Fehértemplom) am deschis

atelier de haine preotești (odejdii)

gătite din mătăsă, catifea, postav (pănură) în cele mai alese și plăcute colori,

steaguri mici negre de postav și de mătăsă, ^{preenim și} prapori

Litii de mătăsă

în mărime de 2-80 și 3 metri, toate gătite de și zugrăvite de mine, în stil oriental

◆◆◆ pe lângă prețurile cele mai moderate. ◆◆◆

Baldachine (cerimi)

gătite din catifea-plüche.

Haine pentru ministranți Praznicare sau icoane de serutat pentru toate sărbătorile, pictate pre tinichea.

Primesc pictarea și auritura sf. noastre biserică, renovarea de pictură, auritură, chivoturi și repizi.

Pentru comune mai sărace efectueșc lucrări bisericesti fără ridicare de prețuri și pe lângă plătire în rate.

Când recomand atelierul meu în prețuita atențiune a mult onorabilor Domni preoți și comitete, totodată rog a-m recomanda prezentul meu a pe l și în cercurile de cunoștință și poftim cu ocazii binevenite a-m cerceta atelierul meu. Cu distinsă stimă:

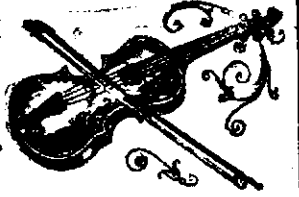
Ioan Putnic
pictor și întreprinzător.

Cel mai bogat magazin pe câmpie pentru instrumente muzicale e a lui

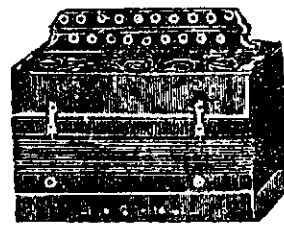
BRAUN IÁNOS

pregătitor de instrumente muzicale

SZEGED, Strada Kárász nr. 7.

Unde se pot căpăta pe lângă prețurile cele mai moderate cele mai-bune **violine, celo, gurdune, braci** (violina secund) și **strune** și mai departe **clarinete, harmonice.**

Reparări se efectueșc artistic și în modul cel mai grabnic posibil.

Trimitem gratuit cataloage ilustrate în limba maghiară și germană.

Filială în T.-Recaș.

Filială în Buziaș.

Expositură în Toracul-mic.

„TIMIȘIANA“

institut de credit și economii
societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.500.000.
Capital de fond Cor. 600.000. Fond de rezervă Cor. 200.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4 1/2 0/0, după depuneri peste 20000 cor. cu abzicere de 90 zile 5 0/0 interese netto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6 0/0 — 8 0/0 interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

Facem atenți pe onor. cetitori, cari voesc să aibă **COASE** și **BRICIURI DE RAS** bune, să se adreseze cu încredere la firma celebră amintită mai jos, care pe lângă garanție impoartă

coasele burice și japoneze
de oțel.

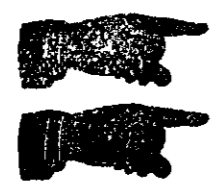
Să ceară fiecare CATALOGUL gratuit dela

GRAUER MIHÁLY
BUDAPEST — Kőbánya 1.

*Se recomandă
a executa următoarele:*

OPURI și BROȘURI		FOI PERIODICE
INVITĂRI BILETE DE LOGODNĂ <small>după dorință și în culori</small> BILANȚURI ANUNȚURI FUNEBRALE	<div style="border: 2px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> • Tot felul de lucrări tipografice • </div> <p style="margin: 5px 0;"><i>atingătoare de această branșă</i></p>	PROGRAME BILETE DE CUNUNIE <small>după dorință și în culori</small> ADRESE BILETE DE ÎNTRARE
<div style="border: 2px solid black; padding: 10px; display: inline-block;"> <h1 style="margin: 0;">„TRIBUNA“</h1> <h2 style="margin: 0;">ARAD</h2> <p style="margin: 5px 0;"><i>Str. Deák Ferencz nr. 20</i></p> </div>		
PREȚ-CURRENTURI <small>în colțuri libere</small> NOTE STATUTE • LIBELE CIRCULARE	<div style="border: 2px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> • Diferite tipărituri pentru bănci • </div>	CĂRȚI DE VISITĂ <small>diferite formate</small> MENU PLICURI CU FIRMA OBLIGAȚIUNI
CĂRȚI în COMISIUNI	<i>Prețuri moderate!</i>	EDITURĂ PROPRIE

Comandele primite să efectueze prompt și conștiincios.

„Severineana“

SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACȚII
în Caransebeș

recomandă bogatul ei deposit în tot felul de mărfuri,
într'altele:

COLONIALE

VINURI

în deosebi roșu de Carloveș pentru trebuințele sf. sărbători
și alb de Magyarád de o calitate escelentă,

Lumini

pentru masă și biserici din fabricele cele mai renumite,

FĂINĂ

Produse

Ferărie

precum fer pentru trebuințele industriale și economice, apoi
vase de menaj emailate, tinichea, etc., etc.

MANUFACTURĂ

Cretoane, Chiffoane, Zefire, cămăși, cravate, ciorapi, asor-
timent mare de tot felul de bumbacuri pentru manufactură
de casă, etc., etc.

Atragem mai departe atențiunea onoratului public asupra

„CHEAGULUI“

în formă de esență pentru producerea de brânză, compus numai din rânză
de vițel, garantat curat și nestricăcios, nu de asemenat cu alte fabricate de
soiul acesta, nici în felul său. Modul de folosire se trimite grătit.

Pentru expediții de cafea, ceaiu, prăvălie de import
și export de marfă colonială, poame sudice și băcănle

ROMUL PASCU UTÓDAI, FIUME

VIA ADAMICH No. 2.

Recomandăm uriașa noastră magazină de coloniale
de nou aranjată, și unica furnisora a preoțimei română
gr. cat. din Ardeal.

Pentru punctualitatea și serviciul bun ce am dovedit
de ani de zile, firma noastră a fost distinsă cu multime
de epistoale de laudă și recunoștință. La dorință spedăm
bucuros (și franco) catalog bogat cu prețurile curente.

Ne rugăm de binevoitorul sprijin a onor. public și
așteptăm să ne onoreze cu cât mai dese comande.

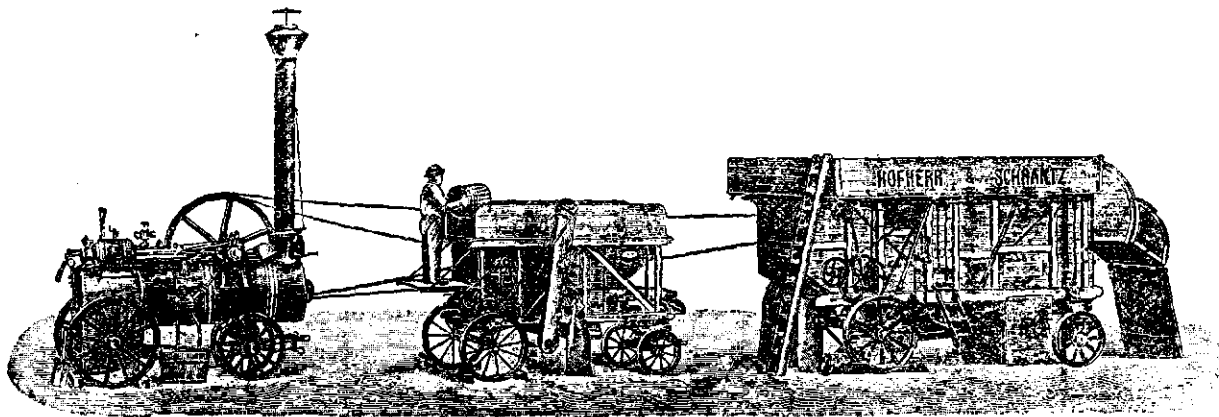
Câteva estrase din lista noastră :

No.	Cafele:	C.	fl.
1.	SANTOS, naturale și aleasă	1	Klgr. 2 40
2.	MENADO LIBERIA, boabe galbene foarte mari	1	" 2 90
4.	PORTORICO, foarte căutată	1	" 2 90
5.	PORTORICO-PIROLDI, cel mai fin	1	" 3 60
6.	CUBA, fină	1	" 3 —
7.	" mai fină	1	" 3 20
8.	" cea mai fină	1	" 3 50
9.	" mergele, calitate foarte bună	1	" 3 20
10.	" specialitate de finetă rară	1	" 3 70
13.	JAVA-AURIE, soi ca Menado, ușoară	1	" 3 40
15.	CEYLON, fină	1	" 3 50
16.	" mărgele, mai fină	1	" 3 80
18.	MOCCA ARABĂ, tare zdrobită	1	" 3 60
20.	PORTORICO No. 4 —CUBA-MĂRGELE amestec	5	" 15 25
21.	JAVA-AURIE—JAMAICA, amestec	5	" 16 25
22.	MOCCA—CUBA, specialitate, „	5	" 18 25

În pachete de 5 Klgr. se mai pot pune următoarele : Tea, Prăjituri pentru
tea (suiu Koestlin), Cocoladă și Cacao, Rum, Cognac, Liqueur și Vinuri
Spaniole, Pești, Delicatase, Orez, Căfea de Smolina (Surigat), Aix-oleu,
Portocale, Mandule, Stafide, etc.

Așteptând comande de probe, suntem
cu osebită stîmă:

Romul Pascu utódai, Fiume
magazin de cafea și tea în Fiume.

HOFHERR ÉS SCHRANTZ

Garnituri de triori cu aburi

cu prese late de paie și elevatoare,

Locomobile de benzin cu mașini de treierat

de ale lui HOFFER ÉS SCHRANTZ

Și tot felul de articli economici și tehnici.

Mașini de secerat și legat sistemul MC. KORMICK.

Reprezentantul general:

EDUARD KARNER

deposit de mașini, TEMESVÁR, oraș (Belváros).

Cancelarie: Strada Báthori nr. 1.

Deposit: Erőd-u. nr. 5.